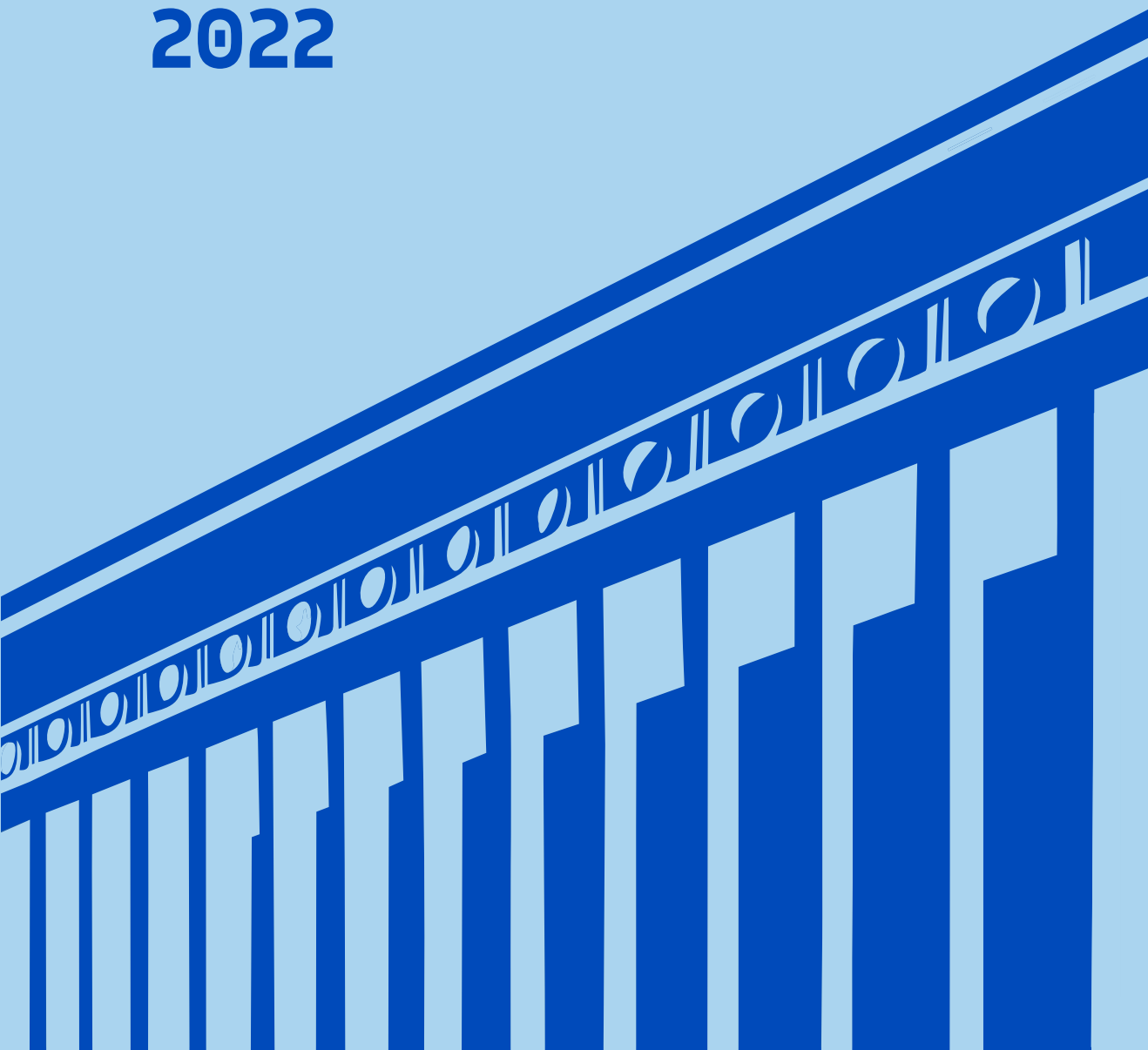

EDUSKUNTA
RIKSDAGEN

FINLANDS DELEGATION I EUROPARÅDET
VERKSAMHETSBERÄTTELSE

2022

B 12/2023 rd

BERÄTTELSE

FRÅN FINLANDS DELEGATION I EUROPARÅDET

om verksamheten vid
den parlamentariska församlingen 2022

Parlamentariska församlingens sessioner i Strasbourg 2022

första delsessionen	24–28.1.2022
extra session	14–15.3.2022
andra delsessionen	25–28.4.2022
tredje delsessionen	20–24.6.2022
fjärde delsessionen	10–14.10.2022

Ständiga utskottets möten

Dublin	31.5.2022
Reykjavik	25.11.2022

HELSINGFORS 2023

ISSN 1235-1879

Finlands delegation i
EUROPARÅDET

Till riksdagen

I enlighet med 4 § i lagen av den 28 april 1989 om Finlands delegation i Europarådet överlämnar Finlands delegation i Europarådet vördsamt till riksdagen sin berättelse om den parlamentariska församlingens verksamhet under sessionen 2022.

Helsingfors den 27 februari 2023

På delegationens vägnar

Kimmo Kiljunen

ordförande

Maria Fagerholm

Sekreterare

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	3
1. Sammanfattning.....	5
2. Verksamhet för Finlands delegation.....	7
3. Samhällets utmaningar och Europarådet.....	9
3.1 Europarådets roll i det nya säkerhetsläget.....	9
3.2 Demokratins och rättsstatens utmaningar.....	10
3.3 Coronapandemin och stärkande av samhällets resiliens.....	11
4. Tillgodoseende av mänskliga rättigheter.....	14
4.1 Barnens rättigheter och delaktighet.....	14
4.2 Likabehandling och icke-diskriminering.....	15
4.3 Bekämpning av rasism.....	16
4.4 Invandring och flyktingskap.....	16
4.5 Idrott.....	17
5. Ryssland.....	19
5.1 Uteslutande av Ryssland från Europarådet.....	19
5.2 Reflektioner om följderna av Rysslands anfallskrig.....	20
6. Uppföljning av medlemsåtaganden.....	24
6.1 Armenien.....	24
6.2 Georgien.....	25
6.3 Turkiet.....	25
6.4 Ungern.....	25
6.5 Periodiska rapporter som gäller andra länder.....	26
7. Förbindelser med länder utanför organisationen.....	27
7.1 Kosovo.....	27
7.2 Belarus.....	27
7.3 Jordanien.....	27
7.4 Kirgizistan.....	28

Bilagor

1. Finlands delegation i Europarådet 2022	29
2. Representation i utskott 2022.....	31
3. Dokument godkända av Europarådets parlamentariska församling 2022.....	31
3.1 Resolutioner.....	33
3.2 Rekommendationer.....	35
3.3 Yttranden.....	35
4. Gästtalare vid parlamentariska församling och ständiga utskottets särskilda gäster 2022 ..	36
4.1 Statliga gäster.....	37
4.2 Företrädare för internationella organisationer och det civila samhället	36
5. Europarådets Medlemsstater.....	37

1. Sammanfattning

Europarådets ursprungliga syfte är att upprätthålla freden i Europa. De länder som grundade organisationen ansåg att fred endast kan uppnås genom att bygga upp samhällen som bygger på demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen. Organisationen fick i uppdrag att utarbeta normer som stöd för att medlemsländerna följer och respekterar alla grundläggande värderingar. Utöver Europakonventionen har organisationen för närvarande 224 juridiskt bindande konventioner som styr verksamheten i medlemsländerna. Den Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter (Europadomstolen) har inrättats uttryckligen för att enskilda individer ska kunna få rättvisa när ett medlemsland ignorerar deras rättigheter.

Det ryska anfällskriget mot Ukraina som inleddes under berättelseåret påverkade också Europarådets parlamentariska församlings verksamhet i hög grad och lyfte på nytt fram vikten av att upprätthålla fred och respektera grundläggande värderingar. Ministerkommittén beslutade vid sitt sammanträde 16.3.2022 att Ryssland inte längre är medlem i Europarådet. Landets rätt att delta hade frusits redan tidigare. Den parlamentariska församlingen sammanträdde till extra plenum 14–15.3.2022 och stödde ministerkommitténs förslag enhälligt i sitt yttrande. Vid sitt möte i Turin i maj bad ministerkommittén Europarådets generalsekreterare Maria Pejčinović Burić att tillsätta en diskussionsgrupp på hög nivå (*High-Level Reflection Group*) för att utarbeta en rapport i ärendet. I juni tillsatte generalsekreteraren en grupp på sex medlemmar för vilken Mary Robinson, FN:s före detta kommissionär för mänskliga rättigheter, valdes till ordförande.

Församlingen diskuterade Europarådets roll och den oroväckande situationen för demokratin i Europa i en högnivåpanel vid sin session i juni, under rubriken "Upprätthållande av den demokratiska säkerheten i Europa". Huvudtalare i diskussionen var det dåvarande ordförandelandet Irlands utrikesminister Simon Coveney, Finlands utrikesminister Pekka Haavisto, Belarus oppositionsledare Svjatlana Tsichanoŭskaja och Europarådets generalsekreterare Maria Pejčinović Burić. I diskussionerna framkom starkt att Europarådet måste hitta ett fungerande sätt att stödja åtgärder som främjar det civila samhället och demokratin. Samtidigt betonades behovet av att anordna Europarådets fjärde toppmöte.

Efter att församlingen hade avskedat Ryssland från Europarådet och fryst alla sina förbindelser med Belarus beslutade församlingen att fortsätta stödja de civila samhällena i Ryssland och Belarus och att bevaka deras människorättssituation. Församlingen godkände flera rapporter i frågan. Den kontaktgrupp som inrättats tillsammans med den belarusiska oppositionen fick fullt stöd av församlingen och Kimmo Kiljunen (SDP), ordförande för Finlands delegation, fortsatte att rapportera om den demokratiska förändringen i Belarus. När Ryssland hade avskedats beslutade sig Kosovo också för att ansöka om medlemskap i Europarådet, och församlingen beviljade Kosovos delegation platser i kammaren och yttranderätt i debatten i plenum.

Även om säkerhetssituationen har förändrats har den parlamentariska församlingen fortsatt att sträva efter att främja de mänskliga rättigheterna, stödja demokratitanken och stärka rättsstaten. Dessutom har församlingen fortsatt diskussionen om coronapandemins följder och gett medlemsländerna många rekommendationer.

En av Europarådets viktigaste uppgifter är att skydda de mänskliga rättigheterna. Europeiska människorättskonventionen och många andra människorättskonventioner har utarbetats för att trygga individens rättigheter. Trots avtalen har kränkningarna av de mänskliga rättigheterna inte upphört i medlemsländerna. Under berättelseåret stod barnens skydd och rättigheter på församlingens dagordning. Följderna av coronapandemin, den rädsla och oro som kriget orsakar samt prisstegringen i samband med kriget har stor inverkan även på barnen. Församlingen har betonat att barnets bästa alltid ska beaktas i allt beslutsfattande.

Kriser som hotar samhällsfreden påverkar i synnerhet sexuella minoriteter och etniska minoriteter. När rädslan för den egna framtiden blir förhärskande uppstår ofta en känsla av att de rättigheter som tilldelats andra inskränker de egna rättigheterna. Det skapar motsättningar som till och med har tillspetsats till våld.

Kvinnors rättigheter har också varit hotade under de senaste åren. På initiativ av församlingens generalsekreterare Despina Chatzivasiliou-Tsovilis grundades församlingens kvinno nätverk "Women@PACE" på kvinnodagen den 8 mars 2022. Vid nätverkets första möte hörde man kvinnliga ledamöter i det ukrainska parlamentet och utredde hur Ukraina kan stödjas under kriget. Nätverket lyckades samla in tillräckligt med pengar för att skaffa skottsäkra västar till statsförvaltningens tjänstemän i Kiev.

Den tilltagande extremismen i Europa och Rysslands krigsretorik mot ukrainarna har satt kampen mot rasism i diskussionernas centrum. Även coronapandemin påverkade ökningen av rasism. Församlingen har länge strävat efter att upprätthålla rasismdiskussionen och behandlade också flera rapporter om ämnet under berättelseåret.

Rysslands anfall mot Ukraina och andra aktuella kriser ökade antalet personer som tvingats fly till över 100 miljoner år 2022. Församlingen har berömt medlemsländernas beredskap att ta emot ukrainska flyktingar, men har också påpekat att alla flyktingar och asylsökande bör behandlas likvärdigt.

Församlingen fungerar som en slags parlamentarisk dimension för internationella fotbollsförbundet Fifa och behandlar regelbundet frågor om de mänskliga rättigheterna i Fifa. Vid sessionen i januari diskuterades internationella idrottstävlingar och mänskliga rättigheter. Gianni Infantino, som varit Fifas ordförande sedan 2016, betonade under sessionen att beslutet att ge fotbolls-VM 2022 till Qatar har främjat arbetstagarernas rättigheter i landet, även om arbetet med att förbättra arbetsförhållandena i Qatar fortfarande pågår. Dessutom behandlade församlingen rapporter om stärkandet av jämställdhet inom idrotten.

Till församlingens viktigaste uppgifter hör att bevaka medlemsstaterna. Att bli föremål för granskning har sedan 1995 varit ett villkor för varje land som vill bli medlem i Europarådet. De nuvarande länderna som granskas, dvs. Albanien, Armenien, Azerbajdzjan, Bosnien och Hercegovina, Georgien, Moldavien, Serbien, Turkiet, Ukraina och Ryssland, har funnits på utskottets dagordning i över 20 år. Polen utsattes för granskning 2020, när reformerna inom det makthavande partiet Lag och rättvisa konstaterades försvaga demokratin och rättsstatsprincipen. Ungern upplevde samma öde 2022. Bulgarien, Montenegro och Norra Makedonien är fortfarande föremål för så kallad efterhandsgranskning.

Rysslands anfallskrig mot Ukraina påverkade också den parlamentariska församlingens relationer till utomstående länder. Man beslutade att frysa det långvariga samarbetet mellan Europarådet och Belarus. Samtidigt beslutade man stärka rättigheterna för Kosovos representanter att delta i församlingens sessioner. Församlingens program för demokratipartnerskap (*Partner for Democracy*), som pågått sedan 2009, har också förekommit mycket i diskussionerna. Under berättelseåret behandlade församlingen utvärderingsrapporterna om Jordanien och Kirgizistan. Det politiska utskottet har dessutom behandlat en rapport som utvärderar partnerskapsprogrammet och som kommer att behandlas av församlingen 2023.

Finlands delegation har deltagit aktivt i församlingens verksamhet i Europarådet. Delegationens ordförande Kimmo Kiljunen var första vice ordförande för det politiska utskottet och vice ordförande Anne-Mari Viro-lainen deltog i valobservationen i Bosnien och Hercegovina. Delegationen lät översätta handboken om Istanbulkonventionen till parlamentarikerna på finska och svenska, samt träffade utrikesminister Pekka Haavisto och flera representanter för det civila samhället. Även Belarus oppositionsledare Svjatlana Tsichanouskaja hörde till dem som delegationen träffade.

2. Verksamhet för Finlands delegation

Finlands delegation i Europarådet fortsatte sin aktiva verksamhet vid den parlamentariska församlingen 2022 under ledning av ordförande Kimmo Kiljunen (SDP). Delegationen har ordnat sju sammanträden under året.

Delegationens sammansättning förändrades i maj, när ordinarie ledamot Petri Honkonen (C) tillträdde som vetenskaps- och kulturminister. I hans ställe blev ersättare Hilikka Kemppi (C) ordinarie medlem. Mikko Kinnunen (C) utnämndes till ny ersättare. Dessutom gick delegationens långvariga sekreterare i pension mot slutet av året.

Berättelseårets första, extra och andra session hölls i hybridform med ett begränsat antal ledamöter på plats i Strasbourg, medan resten deltog på distans. Delegationens ordförande Kiljunen deltog i dessa sessioner på plats. Alla sessioner ägde rum i Strasbourg i normal ordning från juni. Endast Europadomstolens domarval ordnades elektroniskt.

Ordförande Kiljunen valdes till första vice ordförande för det politiska utskottet vid sessionen i januari. Vissa presidie möten ingick i förtroendeuppdraget. I det politiska utskottet har ordförande Kiljunen dessutom berett en rapport om demokratins förändring i Belarus. I samband med detta har han träffat företrädare för den demokratiska oppositionen i Belarus och företrädare för det civila samhället.

I början av året färdigställdes delegationens och Människorättscentrets gemensamma projekt om att översätta en handbok för riksdagsledamöter om Istanbulkonventionen till finska och svenska. Delegationens medlem Tarja Filatov (SDP) presenterade översättningen vid jämställdhetsutskottets möte i Stockholm i maj 2022. Handbokens officiella lanseringstillfälle ägde rum i riksdagen den 5 oktober 2022. Riksdagens talman Matti Vanhanen och delegationens ordförande Kiljunen höll tal under lanseringstillfället.

Vid sin session i januari inrättade församlingen ett parlamentariskt nätverk (Parliamentary Network for a Healthy Environment) för att stöda sammanställandet av en Europarådskonvention om klimatförändringar och mänskliga rättigheter. Delegationens ersättare Inka Hopsu (Gröna) valdes till representant för kulturutskottet och höll ett anförande vid nätverkets konstituerande möte.

Delegationen träffade utrikesminister Pekka Haavisto i Strasbourg den 21 juni 2022. I diskussionerna behandlades Europarådets utmaningar i det nya säkerhetspolitiska läget i Europa samt metoder för att stärka organisationens roll. Haavisto deltog i en högnivåpanel som ordnades i samband med församlingens session och där man i stor utsträckning diskuterade samma frågor.

Delegationen ordnade ett frukostmöte med Europarådets konferens för medborgarorganisationer (*Conference of INGO's – CINGO*) som besökte Finland den 1 april 2022. I mötet deltog Gerhard Ermischer, ordförande för CINGO, Anna Sevortian, direktör samt medlem i EU-Russia Civil Society Forum och i CINGOs ständiga utskott, Jade Glenister, expert, Council on NGO Law, CINGO, samt Anu Juvonen, rådgivare, Division for Civil Society and Democratic Innovation, Europarådet. Under mötet beslutade man stärka relationerna mellan Finlands delegation och medborgarorganisationerna.

Delegationens vice ordförande Anne-Mari Virolainen (Saml) deltog i församlingens valobservationsuppdrag i Bosnien och Hercegovina 30.9–3.10.2022. Hon övervakade det allmänna valet i Sarajevoområdet som medlem i församlingens delegation på 21 personer. Valobservationen genomfördes i samarbete med ODIHR vid OSSE och den parlamentariska församlingen för OSSE, Europaparlamentet och Natos parlamentariska församling.

Delegationens ordförande Kiljunen stod värd för lunchen för Belarus oppositionsledare Svjatlana Tsichanouskaja som besökte riksdagen 14.12.2022. Även delegationens vice ordförande Virolainen och

medlemmar i utrikesutskottet deltog i lunchen. Under sitt besök i Finland träffade Tsichanoŭskaja också republikens president Sauli Niinistö och statsminister Sanna Marin.

Samarbetet och kontakterna med utrikesministeriet och särskilt Europarådets ständiga representant Nina Nordström har fortsatt intensivt. Behovet av diskussioner och samråd ökade särskilt på grund av händelserna i början av året och Europarådets beslut att utesluta Ryssland ur organisationen.

3. Samhällets utmaningar och Europarådet

Europarådets ursprungliga syfte är att upprätthålla freden i Europa. De länder som grundade organisationen ansåg att fred endast kan uppnås genom att bygga upp samhällen som bygger på demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen. Organisationen fick i uppdrag att utarbeta normer som stöd för att medlemsländerna följer och respekterar alla grundläggande värderingar. Utöver Europakonventionen har organisationen för närvarande 224 juridiskt bindande konventioner som styr verksamheten i medlemsländerna. Den Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter (Europadomstolen) har inrättats uttryckligen för att enskilda individer ska kunna få rättvisa när ett medlemsland ignorerar deras rättigheter.

3.1 Europarådets roll i det nya säkerhetsläget

Det ryska anfallskriget mot Ukraina som inleddes under berättelseåret påverkade också församlingens verksamhet i hög grad och lyfte på nytt fram vikten av att upprätthålla fred och respektera grundläggande värderingar. Avskedandet av Ryssland från Europarådet väckte också diskussion om organisationens roll i det nya säkerhetsläget. Vid sitt möte i Turin i maj bad ministerkommittén Europarådets generalsekreterare Maria Pejčinović Burić att tillsätta en diskussionsgrupp på hög nivå (*High-Level Reflection Group*) att för att utarbeta en rapport i ärendet. I juni tillsatte generalsekreteraren en grupp på sex medlemmar för vilken Mary Robinson, FN:s före detta kommissionär för mänskliga rättigheter, valdes till ordförande. Gruppen publicerade sin rapport i oktober.

Församlingen diskuterade Europarådets roll och den oroväckande situationen för demokratin i Europa i en högnivåpanel vid sin session i juni, under rubriken "Upprätthållande av den demokratiska säkerheten i Europa". Huvudtalare i panelen var det dåvarande ordförandelandet Irlands utrikesminister Simon Coveney, Finlands utrikesminister Pekka Haavisto, Belarus oppositionsledare Svjatlana Tsichanoŭskaja och Europarådets generalsekreterare Maria Pejčinović Burić. I diskussionerna framkom starkt att Europarådet måste hitta ett fungerande sätt att stödja åtgärder som främjar det civila samhället och demokratin. Samtidigt framgick behovet att hålla Europarådets fjärde toppmöte, eftersom det hade gått 17 år sedan det förra. Ledamöterna framhöll att det krig som härjar i Europa just nu är skäl nog för ett toppmöte. Församlingen beslutade därför att utarbeta ett eget svar till stöd för anordnandet av toppmötet och för dess innehåll. Till det politiska utskottets rapportör valdes Fiona O'Loughlin (ALDE) från Irland. Man beslutade att behandla rapporten genast vid sessionen i januari 2023. Ministerkommittén beslutade 7.11.2022 att toppmötet ordnas i ordförandelandet Islands huvudstad Reykjavik 16–17.5.2023.

I rapporten om *ett stärkande av Europarådets roll som hörnsten i den europeiska politiska strukturen* (dok. 15651), som antogs av ständiga utskottet i november, utreds organisationens styrkor och grundstrukturer ur ett tematiskt, geografiskt och institutionellt perspektiv. Samtidigt diskuteras Europarådets roll i förhållande till EU, OSSE och andra organisationer. Organisationens roll är obestridlig när det gäller att ta fram internationella människorättsnormer och trygga demokratisk säkerhet. Det nya säkerhetsläget tvingar också Europarådet att stärka sin ställning som värderingarnas försvarare. I resolution 2473 (2022) önskar församlingen att medlemsländerna bättre skulle förstå Europarådets roll och funktionsförmåga även i svåra krissituationer. Samtidigt hoppas man att medlemsländerna ska främja den demokratiska säkerheten och förstå hur viktigt det fjärde toppmötet är. Medlemsländerna bör hjälpa EU att snabbt ansluta sig till Europakonventionen och hjälpa Internationella brottmålsdomstolen ICC att effektivt utreda krigsförbrytelser. Församlingen föreslår också att en specialdomstol inrättas för att utreda brott i samband med Rysslands anfallskrig.

Församlingen är bekymrad över de spända förhållandena mellan länderna på västra Balkan. I rapporten om *stöd för det europeiska perspektivet på västra Balkan* (dok. 15609) uppmanas EU att satsa mer på dessa länders medlemskapsförhandlingar. Europarådet skulle kunna fungera som medlare och dess verktyg skulle mycket väl kunna utnyttjas i förhandlingarna. I resolution 2456 (2022) uppmanas länderna att utveckla sin politiska kultur så att den även betonar samarbete. Det vore också viktigt att reformera rättssystemet och

bekämpa korruptionen. Överlag borde man främja dialog och öka det civila samhällets möjligheter att verka. Medlemsländerna och församlingen kan vara med och främja dessa mål. I rekommendation 2237 (2022) uppmanas ministerkommittén att stärka det politiska partnerskapet mellan EU och Europarådet på västra Balkan och vidareutveckla områdets samarbetsformer.

3.2 Demokratins och rättsstatens utmaningar

I rapporten *om trygghet och främjande av verklig demokrati i Europa* (dok. 15486) påminner man om att fredsbyggande som utgår från rättvisa och internationellt samarbete är ett livsvillkor för att upprätthålla civilisationen och det mänskliga samhället. För att förhindra en demokratisk kris uppmanas medlemsländerna i resolution 2437 (2022) att på nytt förbinda sig till Europarådets grundläggande värderingar genom att garantera yttrandefriheten, förenings- och mötesfriheten, säkerheten för människorättsförsvarare och journalister, mediernas mångsidighet, fria val och rättsväsendets oberoende. Dessutom ska man respektera maktens tredelning, ge utrymme för den parlamentariska oppositionen och säkerställa jämställdhet och likabehandling samt god förvaltning. Medlemsländerna borde öka samarbetet med EU och OSSE. I rekommendation 2232 (2022) uppmanas ministerkommittén att stärka organisationens demokratiarbete samt överväga att grunda en permanent demokratiplattform och att skapa en tidig varningsmekanism.

Rapporten *Från Lissabonfördraget framåt: stärkande av Europarådets och EU:s strategiska relation* (dok. 15495) går närmare in på samarbetet mellan Europarådet och EU. I rapportens resolution 2430 (2022) konstaterar församlingen att synergierna, samarbetet och komplementariteten mellan Europarådet och EU bör stärkas så att demokratin inte uppvisar en tillbakagång. Det är möjligt om man stöder demokratin, rättsstaten och de mänskliga rättigheterna i och utanför Europa. EU skulle bland annat kunna konsultera organisationen i politiska och tekniska frågor samt beakta organisationens grundläggande värderingar i sin projektplanering. Dessutom skulle man kunna utöka den politiska dialogen om rättsstatsprincipen och påskynda EU:s anslutning till Europakonventionen. Samarbetet mellan Europaparlamentet och den parlamentariska församlingen skulle också kunna stärkas genom olika åtgärder. Enligt rekommendation 2226 (2022) ska ministerkommittén förbättra kapaciteten hos Europarådets kontor i Bryssel, öka samordningen med EU och främja regelbaserad multilateralism. Därutöver bör man främja samarbetsprojekt med EU. Ministerkommittén bör också utreda möjligheten att EU stöder organisationens budget.

Yttrandefriheten är en viktig del av en fungerande demokrati och församlingen har länge varit oroad över yttrandefrihetens utveckling i Europa. En av de största utmaningarna är att nya aktörer dyker upp på mediernas och journalistikens område. Frågan diskuteras i rapporten *om övervakning av webbkommunikation: ett hot mot mediernas mångfald, informationsfrihet och mänsklighet* (dok. 15537) Församlingen föreslår i resolution 2453 (2022) att medlemsländerna ska ändra sin lagstiftning i enlighet med ministerkommitténs rekommendationer om algoritmer och internetaktörers ansvar för att kunna dämpa de olika internetaktörernas överdrivna makt. Dessutom borde man till exempel överväga om de befintliga reglerna och verktygen är tillräckliga för att ingripa i verksamheten hos företag som vuxit sig stora. Monopol skulle kunna förhindras genom anti-trust-lagstiftning. Lagarna borde ändå skärpas successivt, så att regelverket kan beakta skillnaderna mellan olika aktörer. Åtgärder som begränsar yttrandefriheten borde endast gälla olagligt innehåll.

Även brexit ses som ett eventuellt hot mot samhällsfreden. I rapporten *om brexits inverkan på de mänskliga rättigheterna i Irland* (dok. 15615) uttrycker församlingen sin oro över hur brexit påverkar de mänskliga rättigheterna på Irland. Enligt församlingen får brexit inte försvaga nordirländarnas rättigheter i Långfredagsavtalet eller förändra rättigheterna så att de blir olika i öns olika delar. I resolution 2464 (2022) uppmanas Storbritannien att agera konstruktivt med Nordirländprotokollet och respektera internationell rätt. Dessutom bör man ompröva de redan tidigare föreslagna ändringarna i landets människorättslag. Storbritannien och Irland uppmanas att fortsätta sitt konstruktiva samarbete. Även Nordirland bör undvika stigmatiserande språkbruk och provokationer och se till att administrationen fungerar. Europarådet stöder alla parter i detta arbete.

Storbritannien togs också upp i andra sammanhang under berättelseåret. Vid sin session i juni förde församlingen en aktuell debatt om ändringarna i människorättsystemet som den brittiska regeringen hade planerat. Storbritannien har i tiden godkänt den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna som sådan, och församlingen är oroad över att ändringarna försvagar skyddet av de mänskliga rättigheterna i landet. Även Storbritanniens beslut att skicka asylsökande till Rwanda diskuterades. Europadomstolen förbjöd Storbritannien temporärt 14.6.2022 att verkställa detta beslut, varvid landet sköt upp åtgärderna.

Församlingen diskuterade rättsstatens utmaningar. Rättsstatens tillstånd väcker oro i människorättskretsarna och ämnet har också varit aktuellt inom EU i form av rättsstatsmekanismen. Under berättelseåret behandlade församlingen rapporten om *bekämpning och förebyggande av överdriven och orättmätig användning av maktmedel inom polisverksamheten* (dok. 15498). Rapporten påminner om att medlemsländerna bör säkerställa att lagstiftningen motsvarar internationella avtal för att förhindra överdriven användning av maktmedel. I resolution 2435 (2022) påminner församlingen om att all slags tortyrliknande aktivitet är förbjuden i polisens verksamhet, även i tillnyktringsceller och vid demonstrationer. Tydliga anvisningar och regler för användningen av vapen måste finnas. Oberoende mekanismer behövs för att utreda oklara fall. Samtidigt måste den parlamentariska kontrollen stärkas och säkerställa att förövarna ställs till svars och att drabbade erbjuds stöd. Europadomstolens beslut i ärendet bör implementeras utan dröjsmål. I rekommendation 2230 (2022) ombeds ministerkommittén utarbeta en rekommendation i ärendet.

Församlingen har också tagit ställning till missbruk av EU:s Schengeninformationssystem i syfte att förhindra att dissidenter kommer in i andra länder. I rapporten om *missbruk av Schengens informationssystem på politiska grunder i Europarådets medlemsländer* (dok. 15600) kräver församlingen att medlemsländerna endast matar in korrekt information i Schengensystemet och att uppgifter inte läggs till av politiska skäl. Resolution 2458 (2022) påminner om att varje registreringsbeslut ska bedömas skilt för sig. Tillsyn, öppenhet och möjligheten att överklaga måste säkerställas i processen. Därtill borde EU och medlemsländerna slutföra reformen av Schengenregelverkets utvärderingsmekanism. Samtidigt behövs anvisningar om hur larm i informationssystemet ska hanteras och hur användningen av systemet ska övervakas. Medlemsländernas verksamhet borde också jämföras sinsemellan.

3.3 Coronapandemin och stärkande av samhällets resiliens

Coronapandemin tillhör 2000-talets största globala kriser. Pandemin som bröt ut 2020 har direkt och indirekt påverkat hela jordklotets befolkning. Under de senaste åren har församlingen antagit flera resolutioner och rekommendationer om bekämpningen av pandemin och de människorättsutmaningar som är förknippade med den. Under berättelseåret har församlingen behandlat åtgärder samt hälsovårdsrelaterade åtgärder i samband med pandemin och dessutom tagit ställning till bland annat vacciner och mediernas roll under krisen.

I rapporten om *skydd av demokratins strukturer i vid en hälsokris* (dok. 15650) påminner församlingen om att parlamenten måste kunna agera i kriser och även i hälsokriser. De flesta medlemsländer lyckades med detta, men i somliga länder finns det fortfarande undantagsbestämmelser som begränsar den parlamentariska kontrollen. Rapporten betonar sätt som säkerställer demokratin även under undantagsförhållanden. I resolution 2470 (2022) betonas att medlemsländerna måste förbereda sig på olika kriser genom att utfärda närmare regelverk om parlamentens verksamhet i förändrade situationer. Beslut om att ordna eller låta bli att ordna val ska fattas i enlighet med Venedigkommissionens rekommendationer. Reglerna bör ändras i brett samarbete över partigränserna. Även lokalförvaltningarnas förmåga att fatta beslut måste säkerställas. Församlingen uppmanar medlemsländerna att analysera pandemiåtgärderna så att de kan agera bättre i framtiden.

Coronapandemin påverkade också det civila samhällets rörelsefrihet. I pandemins namn begränsade många medlemsländer yttrande- och mötesfriheten. I rapporten om *covid-19-pandemins inverkan på de civila samhällets tillstånd och verksamhet* (dok. 15654) påminner man om att skydd av folkhälsan inte utgör en grund

för att begränsa de grundläggande fri- och rättigheterna, såsom yttrande- och mötesfriheten. Pandemi-restriktionerna påverkade medborgarorganisationerna och till och med störde deras normala verksamhet. I resolution 2471 (2022) uppmanas medlemsländerna att undanröja alla slags hinder för organisationsverksamheten samt satsa på kontinuerlig finansiering. De nya sätten att stödja det civila samhället som uppstod i samband med pandemin skulle kunna utnyttjas permanent i fortsättningen för att utveckla verksamheten.

Även fångarnas mänskliga rättigheter måste tryggas vid en hälsokris. I rapporten om *covid-19-pandemins inverkan på antalet fångar i Europa* (dok. 15652) undersöker man hur pandemi-restriktionerna påverkade slutna anstalter i olika länder. I rapporten konstateras att man kom fram till olika lösningar i olika länder. Till exempel i Finland minskade man antalet fångar under pandemin. Den viktigaste iakttagelsen i rapporten är att även fångar måste kunna skydda sig mot smitta och erbjudas en fungerande hälso- och sjukvård. I resolution 2472 (2022) konstaterar församlingen att många länder har agerat exemplariskt för att bekämpa viruset i slutna anstalter. Mycket återstår dock att göra och församlingen rekommenderar att man utarbetar nödplaner för motsvarande situationer även i fängelser. Samtidigt skulle man också kunna överväga alternativ till fängelsedomar, i synnerhet för dem vars domar förkortades eller ändrades på grund av pandemin. I rekommendation 2242 (2022) uppmanas ministerkommittén att utarbeta ett reglemente för skydd av fångar under pandemin. Dessutom bör medlemsländerna söka efter de bästa alternativen för fängelsestraff.

I rapporten om *bekämpning av covid-19 med folkhälsomedel* (dok. 15444) betonar man att coronapandemin bekämpas med folkhälsomedel bland annat genom att följa Världshälsoorganisationen WHO:s anvisningar och anpassa begränsningsåtgärderna enligt den rådande situationen och utifrån omfattande data. I resolution 2424 (2022) påminner församlingen om att alla begränsningsåtgärder ska ställas i proportion till fördelarna och att de alltid ska vara tidsbundna. Medlemsländerna bör stödja vaccinationer och god handhygien samt iakttagande av säkerhetsavstånd och användning av munskydd. Smittspridningen kan påverkas genom distansarbete, vaccinpass, FFP2-masker och gratis tester. Smittkedjorna måste brytas och sårbara grupper skyddas. Samtidigt måste tillgången till vaccin samt den allmänna vaccinationstäckningen säkras. Den offentliga hälso- och sjukvården bör stärkas och förbättras. I rekommendation 2222 (2022) ombeds ministerkommittén förbereda sig för kommande hot, och även hälsohot samt eventuella kränkningar av de mänskliga rättigheterna till följd av dem, genom att stödja WHO:s åtgärder och uppmana medlemsländerna att implementera församlingens rekommendationer om frågan.

Vaccinationerna har bidragit till att bekämpa coronapandemin, men än är covid-19 inte över, konstateras i rapporten om *förebyggande av vaccindiskriminering* (dok. 15608). I resolution 2468 (2022) påpekas att alla vacciner som godkänts av Europeiska läkemedelsmyndigheten EMA eller som listats av Världshälsoorganisationen WHO bör behandlas likvärdigt. Ovaccinerade får inte diskrimineras och resebegränsningar ska undvikas. Medlemsländerna uppmanas att godkänna EU:s vaccinationsintyg EUDCC. Ministerkommittén borde enligt rekommendation 2240 (2022) göra upp en lista över människorättsbaserade sätt att använda vaccinpass.

I rapporten om *bekämpning av sjukdomar som förhindras med vaccin genom högklassiga tjänster och genom att bryta ner myter som framkallar vaccinmotstånd* (dok. 15542) konstateras att medlemsländerna bör effektivisera förebyggandet av smittsamma sjukdomar genom att införa förebyggande, moderna och människorättsbaserade vaccinstrategier. Resolution 2455 (2022) innehåller lämpliga metoder för ändamålet, såsom säkrande av vaccinationstjänsternas kvalitet, säkrande av tillgången till vaccin och avgiftsfrihet samt stärkande av system som förbättrar vaccinationsskyddet. Obligatoriska vaccinationer bör endast införas när det är nödvändigt.

Coronapandemin synliggjorde hur sårbara läkemedels leveranskedjor är, när tillgången till läkemedel försämrades avsevärt. I rapporten om *säkerställande av säkra leveranskedjor för läkemedel* (dok. 15653) konstateras att det finns många orsaker till fenomenet, såsom brist på jämlikhet eller skillnader i läkemedels kvaliteten, nedläggning av produktionsanläggningar i Europa eller strukturella svagheter i upphandlingskedjorna. I resolution 2474 (2022) påminner man om att det viktigaste för folkhälsan är att säkerställa tillgången

till läkemedel. Gränsöverskridande samarbete behövs, eftersom inget land kan lösa situationen ensamt. Medlemsländerna bör ratificera Europarådets konventioner i frågan och satsa på effektiva och hållbara hälso- och sjukvårdssystem.

Utöver den gemensamma vaccinationsstrategin är församlingen i enlighet med sin rapport med samma titel oroad över *mediernas roll under en kris* (dok. 15437). Enligt rapporten bör medlemsländerna garantera medierna frihet att agera effektivt och oberoende. Samtidigt bör man främja kommunikationen mellan medier och myndigheter samt säkra tillgången till information. Medlemsländerna bör också stödja kritisk forskning, undersökande journalistik och spridning av vetenskapligt verifierad information. I resolution 2419 (2022) uppmanar församlingen medlemsländerna att på olika sätt ingripa i populism, desinformation och skapande av motsättningar. Främst bör man överväga reglering och anvisningar som gäller sociala medier och i synnerhet faktagranskning, samt främja den mediala mångfalden och öka samarbetet och i synnerhet utbildningen av vetenskapsjournalister.

4. Tillgodoseende av mänskliga rättigheter

Skyddet av mänskliga rättigheter är en av Europarådets viktigaste uppgifter. Europeiska människorättskonventionen och många andra människorättskonventioner har utarbetats för att trygga individens rättigheter. Trots avtalen har kränkningarna av de mänskliga rättigheterna inte upphört i medlemsländerna. I rapporten om *förhindrande av ofrivilliga försvinnanden inom Europarådets område* (dok. 15431) tar man upp en allvarlig kränkning av mänskliga rättigheter. Ofrivilliga försvinnanden förekommer inom Europarådets område, till exempel i Ukraina, Ryssland, Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Serbien och Albanien, samt i närområdet i Kosovo och Belarus. Även om denna praxis är förbjuden enligt Europakonventionen används den fortfarande i konfliktsituationer som skrämseltaktik, men också som ett sätt att orsaka långvarig skada för offrens anhöriga. Situationen försvårar medlingen och fredsbyggandet. I resolution 2425 (2022) påpekar församlingen att medlemsländerna har en absolut skyldighet att undersöka alla bortföranden och ställa gärningsmännen till svars. Ofrivilliga försvinnanden bör kriminaliseras, domstolsbehandlingen effektiviseras och påskyndas och den tid efter vilket brottet anses vara preskriberat bör förlängas. Dessutom bör man satsa på förebyggande och dokumentering. Medlemsländerna uppmanas att samarbeta för att bekämpa brott, sanktionera aktörer med anknytning till brott samt stödja organisationer som hjälper familjer. I rekommendation 2223 (2022) konstateras att det borde ordnas en världskongress om ämnet 2022.

4.1 Barnens rättigheter och delaktighet

Barnskyddet och barnens rättigheter har funnits på församlingens dagordning under hela berättelseåret. Följderna av coronapandemin, den rädsla och oro som kriget orsakar samt prisstegringen i samband med kriget har stor inverkan även på barnen. Församlingen har betonat att barnets bästa alltid ska beaktas i allt beslutsfattande.

Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter har barn rätt att bli hörda i ärenden som gäller dem själva. I rapporten om *barnets rätt att bli hörd: barnets delaktighet, en grund för demokratiska samhällen* (dok. 15435) pilottestade församlingen barnvänlig delaktighetspraxis i Storbritannien, Irland och Frankrike. I samband med beredningen av rapporten ordnades ett hörande av barn. En barnvänlig version av rapporten kommer att utarbetas och delas ut till barn. I resolution 2414 (2022) betonar församlingen att medlemsländerna bör bedöma hur barnens rättigheter har tillgodosetts hittills. Även barnens delaktighetsrätt bör säkerställas, barnens kapacitet stärkas och alla sårbara grupper uppmärksammas. Därtill bör man överväga att sänka rösträttsåldern till 16 år. Församlingen kommer att stärka barnens möjligheter att delta i församlingens arbete. Ministerkommittén ska övervaka genomförandet av Europarådets barnstrategi för 2022–2027 och satsa på internationellt samarbete i enlighet med rekommendation 2218 (2022).

I sin rapport om *avlägsnande av extrem barnfattigdom i Europa: en internationell och moralisk plikt* (dok. 15524) påminner församlingen om artikel 30 i Europeiska sociala stadgan, rätten till skydd mot fattigdom och social utestängning, och 31, rätten till bostad. Dessa borde stärkas i alla medlemsländer med nödvändiga resurser och konkreta åtgärder. I resolution 2442 (2022) konstateras att barnen i Europa bör kunna erbjudas gratis social trygghet och särskilt trygghet under barnets första levnadsår. Alla barn ska ha tak över huvudet, tillräckligt med mat och dryck samt tillgång till skola. I rekommendation 2234 (2022) får ministerkommittén en uppmaning att stödja EU:s initiativ om barngaranti och säkerställa att medlemsländerna effektivt avlägsnar barnfattigdom och ger barnen en röst i beslutsfattandet.

Församlingen har också uttryckt sin oro över klimatförändringens inverkan på barnens rättigheter. Ämnet diskuterades vid sessionen i januari när man behandlade rapporten om *överksamhet i bekämpningen av klimatförändringen: kränkning av barnets rättigheter* (dok. 15436). Klimatåtgärderna ska upprätthålla en livskraftig miljö och även skydda kommande generationers mänskliga rättigheter. Därför uppmanar församlingen i resolution 2415 (2022) medlemsländerna att stödja barnens arbete för klimatet och uppfylla sina

internationella åtaganden. Enligt församlingen bör rätten till en sund och trygg miljö kodifieras inom internationell rätt. Omedelbara klimatåtgärder bör vidtas främst genom anpassningsåtgärder och genom att skydda barn mot föroreningar.

Församlingen är bekymrad över hur barn utsätts för skadligt material på internet och har lagt fram en resolution om detta. I rapporten om *åtgärder för att skydda barn mot pornografiskt material* (dok. 15494) uppmanar församlingen medlemsländerna att täppa till kryphål i lagstiftningen. Enligt resolution 2429 (2022) bör reklamspärrar och barnlås installeras som standard på alla apparater och användas i alla terminaler för allmänheten. Tydliga varningstexter och bättre åldersbestämningsverktyg behövs på internet. Man bör också ingripa i algoritmer som främjar pornografi, planera en larmknapp för barn på internet, utarbeta gemensamma regler med internetaktörer samt stödja sexualkunskap och sexualfostran för barn. I rekommendation 2225 (2022) ombeds ministerkommittén främja genomförandet av resolutionen via Europarådets organ, som behandlar barns rättigheter.

4.2 Likabehandling och icke-diskriminering

Kriser som hotar samhällsfreden påverkar i synnerhet sexuella minoriteter och etniska minoriteter. När rädslan för den egna framtiden blir förhärskande uppstår ofta en känsla av att de rättigheter som tilldelats andra inskränker de egna rättigheterna. Det skapar motsättningar som till och med har tillspetsats till våld. Kvinnors rättigheter har också varit hotade under de senaste åren.

På initiativ av församlingens generalsekreterare Despina Chatzivasiliou-Tsovilis grundades församlingens kvinnoätverk "Women@PACE" på kvinnodagen den 8 mars 2022. Vid nätverkets första sammanträde hörde man kvinnliga ledamöter i det ukrainska parlamentet och utredde hur Ukraina kan stödjas under kriget. Nätverket lyckades samla in tillräckligt med pengar för att skaffa skottsäkra västar till statsförvaltningens tjänstemän i Kiev. Det ukrainska parlamentet har fortsatt att sammanträda och stifta lagar trots kriget. I rapporten om *rättvisa och trygghet för kvinnor som deltar i fredsmedling* (dok. 15525) konstateras att utredning av krigsbrott är en viktig del av fredsbyggandet och att det är viktigt att främja det. I resolution 2450 (2022) uppmanar församlingen att erkänna konflikternas inverkan på flickor och kvinnor. Kvinnoorganisationer måste få stöd under krig och fred, och mer resurser än tidigare måste användas för mänsklig rättighetsfostran.

Församlingen fördömer också trakasserier mot kvinnor som försvarar och utför aborter. Ständiga utskottet godkände rapporten om *möjlighet att göra abort i Europa: förhindrande av "pro-choice"-trakasserier* (dok. 15459) vid sitt sammanträde i maj. I resolution 2439 (2022) uppmanas medlemsländerna att införa straffrättsliga åtgärder för att förhindra sådana trakasserier i allmänhet och även på internet. Skyddszoner kan med fördel skapas kring abortkliniker och centraler som informerar om aborter för att trygga arbetsron för personalen. Även alla hot och trakasserier borde kunna utredas.

Församlingen diskuterade situationen för sexuella minoriteter vid sin session i januari. I sin rapport om *bekämpningen av det ökade hatet mot LHBTI-personer i Europa* (dok. 15425) fördömer församlingen den ökade hatretoriken och hatbrotten mot LHBTI-personer under 2021 i synnerhet i Ungern, Polen, Ryssland, Turkiet och Storbritannien. De nämnda länderna får separata rekommendationer i resolution 2417 (2022), men medlemsländerna uppmanas också allmänt att avstå från all sådan lagstiftning som försvagar LHBTI-personernas rättigheter och friheter. I stället borde dessa personers rättigheter försvaras, myndigheter utbildas och barn erbjudas objektiv information. Medlemsländerna behöver ett nätverk som behandlar LHBTI-personers rättigheter. Församlingen vill med sin rekommendation 2220 (2022) att ministerkommittén påminner medlemsländerna om dessa rekommendationer. Församlingen uttrycker sin oro över attackerna mot LHBTI-personer även i Armenien, Azerbajdzjan och Georgien i sin rapport om *antagliga kränkningar av LHBTI-personer i södra Kaukasien* (dok. 15429). I resolution 2418 (2022) uppmanas dessa länder bland annat att utveckla sin lagstiftning, tillåta Prideparader, garantera mediefriheten, utarbeta anvisningar för att utrota diskriminering samt utarbeta en stadga om stämplande språkbruk för medier och parlamentariker.

Dessutom borde länderna förbättra sexualundervisningen och säkerställa tillgången till preventivmedel och vård med anknytning till sexuell hälsa. Armenien borde avstå från att behandla homosexualitet som en psykisk sjukdom.

Även rättigheterna för personer med funktionsnedsättning har tagits upp i församlingens diskussioner. I rapporten om *förhindrande av institutionalisering av personer med funktionsnedsättning* (dok. 15496) konstateras att alla utom ett medlemsland har anslutit sig till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som förpliktar till att söka alternativ till institutionsvård för personer med funktionsnedsättning. Enligt resolution 2431 (2022) ska medlemsländerna utarbeta planer och tydliga tidsfrister för när institutionsvården ska upphöra. Samtidigt borde man upphäva lagstiftning som tillåter tvångsmedel och förflyttning till en institution inom mentalvårdstjänsterna. Europarådets utvecklingsbank uppmanas att stödja de medlemsländer som strävar efter att förbättra sin service för personer med funktionsnedsättning i enlighet med konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Det är inte ändamålsenligt att helt förbjuda fungerande och lyckad institutionsvård, utan det viktigaste är att ordna tjänsterna i de internationella avtalens anda. I rekommendation 2227 (2022) ombeds ministerkommittén påskynda införandet av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning även i Europarådets praxis.

4.3 Bekämpning av rasism

Den tilltagande extremismen i Europa och Rysslands krigsretorik mot ukrainarna har satt kampen mot rasism i diskussionernas centrum. Även coronapandemin ledde till ökad rasism. Församlingen har länge strävat efter att upprätthålla rasismdebatten, och i rapporten om *det förnyade fördraget för politiska partier om ett samhälle utan rasism* (dok. 15535) uppmanar församlingen alla demokratiska partier att underteckna och ratificera avtalet. Detta skulle också kunna stödjas av medlemsländernas parlament och Europaparlamentet. Enligt resolution 2443 (2022) borde det civila samhället aktivt följa upp partiernas verksamhet och ställa dem till svars om de inte följer fördraget.

I rapporten om *förebyggande och bekämpning av antisemitism i Europa* (dok 15539) uppmanas medlemsländerna att utarbeta nationella handlingsplaner för att främja judisk livsstil och utrota hatretorik och antisemitism. I resolution 2447 (2022) uppmanar man dessutom att kriminalisera förnekandet av förintelsen, fördöma vandalism mot judiska monument, ratificera internationella konventioner i ärendet och säkerställa att rashatet är en försvårande faktor i en brottsutredning. Samtidigt är det viktigt att statistikföra brott mot judar, främja myndighetssamarbete och tala om förintelsen i skolorna. Det behövs också information för att förändra attityder.

Vid sin session i oktober behandlade församlingen rapporten om *bekämpning av islamofobi och muslimfientlighet och ökad medvetenhet om ämnet* (dok. 15616). För att bekämpa islamofobi och muslimfientlighet uppmanas medlemsländerna i resolution 2457 (2022) att uppdatera sin praxis och lagstiftning samt att beakta Europarådets verktyg och rekommendationerna från ECRI, dvs. Europeiska kommissionen mot rasism. Kampen mot terrorismen får inte ge upphov till diskriminerande praxis. Medvetenheten om frågan måste ökas och därtill bör man ingripa i muslimska kvinnors situation. Politiker skulle kunna bekämpa islamofobi i sina tal. Församlingen betonar att medierna bör undvika stämplande språkbruk.

4.4 Invandring och flyktingskap

Vid utgången av 2021 hade 89,3 miljoner människor tvingats fly från sina hemtrakter. Rysslands anfall mot Ukraina och andra aktuella kriser ökade antalet personer som tvingats fly till över 100 miljoner år 2022. Församlingen har berömt medlemsländernas beredskap att ta emot ukrainska flyktingar, men har också påpekat att alla flyktingar och asylsökande bör behandlas likvärdigt.

I rapporten om *EU:s nya migrations- och asylpakt* (dok. 15438) konstateras att detta avtal måste stödja den europeiska solidariteten, det ekonomiska och mänskliga välbefinnandet samt tillgodoseendet av mänskliga rättigheter. Därför rekommenderar församlingen i sin resolution 2416 (2022) bland annat att förslagen om hur asylsökande screenas bör ändras så att de iakttar de mänskliga rättigheterna. Alla asylansökningar måste behandlas jämlikt, anvisningarna om frihetsberövande måste vara tydliga och orsakerna till ett frihetsberövande måste utredas grundligt. Barnets bästa måste tryggas, insatser riktas på omplaceringar och utsatta grupper beaktas. Dessutom bör EU säkerställa att avtalets konsekvenser för internationella förbindelser och medborgarorganisationernas verksamhet utvärderas noggrant.

I sin rapport om *trygga tredjeländer för asylsökande* (dok. 15592) påminner församlingen om att återsändandet av en asylsökande till ett tredjeland som klassificerats som säkert kräver en grundligare kontakt med landet än att sökanden har passerat via det. Därför bör medlemsländerna enligt resolution 2461 (2022) analysera alla människorättsrisker före ett återsändande. Bevisbördan för en förvärrad situation i ett tredjeland kan inte heller enbart ligga hos den som återsänds. Ministerkommittén uppmanas i rekommendation 2238 (2022) att uppdatera sin rekommendation R (97)22 i ärendet i enlighet med Europadomstolens beslut.

I rapporten om *integrering av könsperspektivet i invandringspolitiken* (dok. 15456) kräver församlingen att jämställdhet beaktas i all invandringspolitik. Det omfattar diskriminering, våld och ojämlikhet som invandrare och asylsökande upplever. I sin resolution 2440 (2022) uppmanar församlingen medlemsländerna att arbeta för att förbättra dessa delområden. Dessutom påminner man om att könsrelaterad diskriminering kan ha en betydande inverkan på invandrarnas integration.

Församlingen undersöker flyktningbarns ställning och återförening med sina familjer i sin rapport om *skydd och alternativ omsorg av flykting- och invandrabarn som anlänt ensamma och som skilts från sina föräldrar* (dok. 15548). I sin resolution 2449 (2022) uppmanar församlingen medlemsländerna att beakta flykting- och invandrabarnens särskilda behov och erbjuda dem möjlighet att stanna kvar med sin familj eller sina släktingar. Därför behöver barnen alternativa omsorgslösningar via vilka de erbjuds en trygg kanal för familjeåterförening och där barnskyddet och migrationssystemen samarbetar smidigt.

Även olaglig migrationshantering stod på församlingens dagordning. I rapporten om *förhindrande av inresa på land och till sjöss: olagliga åtgärder vid migrationshantering* (dok. 15604) uppmanas medlemsländerna att införa principen om "non refoulement" i sin nationella lagstiftning. Enligt resolution 2462 (2022) kan flyktingars och asylsökandes inresa hanteras bättre genom att säkerställa att gränsbevakningen känner till de mänskliga rättigheterna och folkrätt. Ökad övervakning och skydd av de drabbade behövs. EU bör säkerställa att de mänskliga rättigheterna tillgodoses vid dess yttre gränser.

4.5 Idrott

Församlingen fungerar som en slags parlamentarisk dimension för internationella fotbollsförbundet Fifa och behandlar regelbundet frågor om de mänskliga rättigheterna i Fifa. Vid sessionen i januari diskuterades internationella idrottstävlingar och mänskliga rättigheter. Gianni Infantino, som varit Fifas ordförande sedan 2016, betonade innan rapporten behandlades att beslutet att ge fotbolls-VM 2022 till Qatar har främjat arbetstagarnas rättigheter i landet, även om arbetet med att förbättra arbetsförhållandena i Qatar fortfarande pågår. I rapporten om *förvaltning inom fotboll: affärsverksamhet och värderingar* (dok. 14530) och i resolution 2420 (2022) uppmanar församlingen Fifa och Europeiska fotbollsförbundet Uefa att alltid före ett beslut göra en omfattande utredning om de mänskliga rättigheterna i ansökarländerna. Utredningen skulle kunna innehålla minimikrav och övervakning av deras fullföljande, samt straff som följer av förseelser. Rapporten fäster särskild uppmärksamhet vid jämställdhet, tjänster för minderåriga och sexuella trakasserier.

I rapporten om *idrottspolitik under en kris* (dok. 15426) uppmanas medlemsländerna att följa Europarådets konventioner när de planerar och implementerar idrottsrelaterade beslut. I resolution 2421 (2022) konstateras att idrotten borde ingå i medlemsländernas återhämtningsplaner och samhällenas resiliensarbete. Det förutsätter tillräcklig finansiering och tillgång till idrottstjänster. Alla medlemsländer bör ratificera Saint-Denis-konventionen om säkerheten vid matcher och Macoliniavtalet om manipulering av matcher.

I rapporten om *kampen för rättvisa – avskaffande av diskriminering av kvinnor i idrottsvärlden* (dok. 15611) uppmanar församlingen medlemsländerna att ingripa i diskriminering och våld mot kvinnor i idrottsvärlden samt att stödja offren och ställa våldsverkarna till svars. I resolution 2465 (2022) påminner man om att idrottsverksamheten för flickor och kvinnor bör utvecklas. Idrottsförbunden bör satsa på kvinnliga tränare, uppdatera sina jämställdhetsstrategier och säkerställa jämlika resurser.

5. Ryssland

Ryssland godkändes som medlemsland i Europarådet 1996. Som villkor ställdes ett yttrande (193/1996) av församlingen som förordar ett medlemskap. Eftersom Ryssland inte uppfyllde alla sina medlemsåtaganden genast när det anslöt sig blev det föremål för församlingens granskning. Till följd av detta övervakades uppfyllandet av medlemsåtagandena genom regelbundna uppföljningsrapporter.

Förhållandet mellan Ryssland och Europarådet krisade för första gången 1999 under kriget i Tjetjenien, då ryska krigshandlingar fördömdes i stor utsträckning. Då konstaterade församlingen att Rysslands agerande i Tjetjenien kränker internationella åtaganden och Europarådets medlemsåtaganden. Som en följd av detta förde församlingen en allvarig diskussion om Rysslands möjlighet att fortsätta som medlem. År 2000 antogs rekommendation 1444 (2000) till ministerkommittén som innehåller en lång lista över villkor för Ryssland och en möjlighet att överväga landets ställning i församlingen om det inte uppfyller villkoren. Diskussionerna om denna rekommendation återkom till församlingens agenda flera gånger under årens lopp, men Ryssland fick fortsätta vara medlem i Europarådet. Först 2014, när Ryssland olagligt ockuperade Krimhalvön, gick församlingen ett steg längre och beslutade i sin resolution 1990 (2014) att slopa Rysslands rösträtt i församlingen samt att begränsa ett fullt deltagande av den ryska delegationen även i övrigt. Som en följd av beslutet meddelade Ryssland att man avstår från församlingens verksamhet, trots att Ryssland fortfarande var aktivt i ministerkommittén. Dessutom lät Ryssland bli att betala Europarådets medlemsavgifter, eftersom landet upplevde att det inte fick delta fullt ut i organisationens verksamhet.

År 2019, under Finlands ordförandeskap, hittade Europarådet en lösning på dödläget. Därmed inrättades en ny mekanism som gör det möjligt för organisationens generalsekreterare, ministerkommittén eller den parlamentariska församlingen att inleda ett samarbetsförfarande för ett land som uppenbart bryter mot sina skyldigheter som medlem.

Som en följd av beslutet återvände den ryska delegationen till församlingen. Sedan dess har församlingens ledamöter bestridit den ryska delegationens fullmakter i början av varje session. Vid sessionen i januari 2022 bestriddes fullmakterna igen. I resolution 2422 (2022) om *bestridande av ryska fullmakter på sakgrund* (dok. 15443) uttrycker församlingen sin besvikelse över att Ryssland inte har följt en enda rekommendation. Dessa gäller till exempel flera lagprojekt som strider mot Europarådets värderingar, verksamhet i Ukraina, begränsning av icke-statliga organisationers verksamhet, häktning av Navalnyj, utredning av mordet på Nemtsov och implementering av Europadomstolens beslut. Dumavalet var en besvikelse och oron för de mänskliga rättigheterna i landet är stor. Ändå anser man att Rysslands deltagande i församlingens verksamhet, granskning och Europarådet överhuvudtaget är viktigt. Även andra internationella organisationer vill upprätthålla en dialog med Ryssland, och ryssarna måste fortfarande kunna lämna överklaganden om de mänskliga rättigheterna till Europadomstolen.

Församlingen beslutade slutligen att ratificera den ryska delegationens fullmakter, men församlingen uppmanar landet att kalla in sina trupper från gränsen till Ukraina, avstå från lagstiftning som strider mot konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna, delta i Europarådets verksamhet samt implementera Europadomstolens beslut och rekommendationerna från Europarådets kommitté mot tortyr CPT. Församlingen förutsätter att ratificeringen av fullmakterna leder till en ordentlig dialog och konkreta resultat.

5.1 Uteslutande av Ryssland från Europarådet

Allting förändrades bara en månad efter att resolutionen antagits. Torsdagen den 24 februari 2022 inledde Ryssland ett ensidigt och omfattande anfall mot Ukraina. Genast följande dag den 25 februari 2022 sammankallade Europarådet ministerkommittén och den parlamentariska församlingens gemensamma utskott (joint committee). Kimmo Kiljunen, ordförande för Finlands delegation, deltog i mötet som hölls bakom stängda dörrar. Dessa diskussioner ledde till att tanken om Rysslands ställning i hela organisationen bröts ned i Europarådet. Samma dag beslutade ministerkommittén att frysa Rysslands rätt att delta i Europarådet

i enlighet med artikel 8 i rådets stadga. Även församlingens presidium sammanträdde samma dag och beslutade att ordna ett extra plenum i Strasbourg 14–15.3.2022.

Europarådet är en organisation för mänskliga rättigheter och ingripande i krigshandlingar ingår inte i dess mandat. Europeiska människorättskonventionen har dock utarbetats för att upprätthålla freden och dess människorättsbestämmelser förpliktat medlemsländerna att avstå från krigshandlingar. Regeringen i Ukraina bad Europadomstolen den 28 februari 2022 meddela Ryssland ett interimistiskt beslut "för att hejda massiva kränkningar av de mänskliga rättigheterna till följd av Rysslands krigshandlingar". Europadomstolens interimistiska beslut grundar sig på regel 39 och de utfärdas så som brådskande när ett omedelbart hot om en allvarlig och slutgiltig skada föreligger. 1.3.2022 ansåg Europadomstolen att Rysslands anfallskrig bryter mot artiklarna 2, 3 och 8 i konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och utfärdade Ryssland ett beslut om att avstå från väpnade attacker mot civila och civila mål. Under de följande dagarna fick Europadomstolen flera klagomål från krigsoffer och den 4 mars 2022 fattade domstolen ett nytt beslut enligt vilket det första interimistiska beslutet också gällde dessa personers klagomål.

Europarådets ministerkommitté höll ett extra sammanträde den 10 mars 2022. I sammanträdetes resolution hänvisades till Europadomstolens interimistiska beslut samt till ovan nämnda beslut om frysning. Ministerkommittén beslutade konsultera församlingen om behovet av att gå vidare i ärendet. Enligt artikel 8 i Europarådets stadga kan ministerkommittén frysa rätten att delta för en medlem som bryter mot stadgan eller begära att medlemmen avgår. Om medlemslandet inte följer denna begäran har ministerkommittén rätt att besluta att medlemslandet inte längre är medlem i organisationen.

Församlingen höll en extra session 14–15.3.2022. Under den första mötesdagen diskuterade församlingen med den ukrainske statsministern Denys Šmyhal via videoförbindelse och på plats med ministerkommitténs ordförande Benedetto Della Vedova, understatssekreterare vid det italienska utrikesministeriet, och med Europarådets generalsekreterare Maija Pejčinović Burić. Följande dag fördes en brådskande diskussion om rapporten av politiska utskottets rapportör Ingjerd Schou (Norge) om *Rysslands anfallskrig mot Ukraina och dess följder* (dok. 15477). Under den dagslånga diskussionen stödde ledamöterna Ukraina orubbligt och fördömde enhälligt Rysslands agerande. Mitt under diskussionen fick ordförande Tiny Kox veta att Ryssland har meddelat Europarådets generalsekreterare per fax att Ryssland drar sig ur organisationen. Kox beslutade dock att diskussionen ska avslutas och att församlingen därefter röstar om ett yttrande.

Församlingen godkände enhälligt yttrande 300 (2022) till ministerkommittén med rösterna 216–0. I yttrandet fördöms Rysslands krigshandlingar i Ukraina i skarpa ordalag och man kräver att de omedelbart ska upphöra. Församlingen konstaterade att Rysslands handlingar är så allvarliga att det är helt berättigat att frysa landets rätt att delta i enlighet med artikel 8 och att Ryssland därmed inte längre kan vara medlem i Europarådet. Ministerkommittén ombads omedelbart uppmana Ryssland att dra sig ur organisationen. Om Ryssland inte drar sig ur, ska ministerkommittén så snart som möjligt besluta om ett datum då Ryssland inte längre är medlem i Europarådet. I samma yttrande beslutade församlingen också att upphöra med alla former av samarbete med de belarusiska myndigheterna. Arbetet för att stödja det civila samhället i Ryssland och Belarus bör dock fortsätta.

Ministerkommittén beslutade vid sitt möte 16.3.2022 att Ryssland inte längre är medlem i Europarådet från och med nämnda dag. Generalsekreteraren ombads samtidigt utreda beslutets ekonomiska och rättsliga konsekvenser. Samtidigt beslutade man också att ryssarnas rätt att överklaga till Europadomstolen fortsätter ännu sex månader efter beslutet om uteslutning. Europadomstolen har senare fastställt att den behandlar alla viktiga rättsfall som gäller Ryssland trots att Europakonventionen inte längre är i kraft i Ryssland.

5.2 Reflektioner om följderna av Rysslands anfallskrig

Trots Rysslands uteslutande var anfallskriget och dess konsekvenser för Ukraina, det ryska civilsamhället och världens säkerhetsstruktur starkt synliga på församlingens agenda under berättelseåret. Rysslands anfall mot Ukraina fördöms i rapporten om *nya säkerhetsutmaningar i Europa: Europarådets roll* (dok. 15541).

Anfallet har lett till att Ryssland har uteslutits från Europarådet och att vissa länder har avstått från sin neutralitet och ansökt om medlemskap i Nato. I resolution 2444 (2022) konstaterar församlingen att medlemsländerna i det nya säkerhetsläget borde ge sitt starka stöd till Europarådet och dess värderingar. För-svar hör inte till organisationens behörighet, men främjandet av värderingar och grundläggande rättigheter stärker samhällenas resiliens. Därför bör medlemsländerna stärka organisationens roll, satsa på demokratisk säkerhet och främja enhet och multilateralism. Församlingen skulle också kunna stärka sina egna interna processer. I rekommendation 2235 (2022) uppmanas ministerkommittén bland annat att inrätta programmet "Democratic Resilience Initiative", att skapa en mekanism för att övervaka utvecklingen av det civila samhället samt att sammankalla ett fjärde toppmöte, där man reflekterar över den kris som demokratitanken befinner sig i och hur man kan stödja medborgarnas engagemang i Europarådets värderingar.

Två brådskande debatter om det ryska anfalletskriget fördes vid sessionen i april. Den första debatten gällde rapporten om *följder av Rysslands fortsatta angrepp på Ukraina: Europarådets roll och svar* (dok. 15506). Här konstateras att Rysslands anfalletskrig mot Ukraina uppfyller definitionen för angreppshandling som fastställdes av FN:s generalförsamling 1974. Församlingen fördömer Rysslands krigshandlingar i Ukraina och begränsningarna av ryssarnas grundläggande rättigheter. I resolution 2433 (2022) uppmanar församlingen medlemsländerna att delta i internationella försök att sätta press på Ryssland att upphöra med sina krigshandlingar, dra tillbaka sina trupper från Ukraina och ta ansvar för begångna brott och skador. Medlemsländerna borde öka biståndet till Ukraina bland annat genom att underlätta situationen för ukrainska flyktingar och stödja de ukrainska myndigheternas och olika yrkesgruppers verksamhetsförutsättningar, såsom domare, åklagare och tjänstemän inom regional- och kommunalförvaltningen. EU:s åtgärder för att minska energiberoendet får stöd. När EU utvärderar nya medlemsansökningar bör ansökarländernas geopolitiska effekter också tas i beaktande. Församlingen stöder också anordnandet av ett fjärde toppmöte. I rekommendation 2228 (2022) uppmanas ministerkommittén att stödja inrättandet av "Ukraine Solidarity Trust Fund" samt att utveckla nya sätt att för stödja det civila samhället, oberoende medier och människorättsförsvarare i Ryssland och Belarus.

Den andra brådskande debatten i april hölls om ämnet *Rysslands anfall mot Ukraina: säkerställande av ansvarsskyldighet vid allvarliga kränkningar av humanitär rätt och andra internationella brott* (dok. 15510). I resolution 2436 (2022) påminner församlingen om internationella brottsmålsdomstolen ICC:s behörighet att utreda krigsförbrytelser och andra allvarliga brott mot mänskligheten, inklusive folkmord. Medlemsländerna uppmanas att hjälpa med att inrätta en tillfällig internationell tribunal för att utreda och åtala dem som gjort sig skyldiga till aggressionsbrott. Även åklagarämbetet i Ukraina samt "Joint Investigation Team", grundat av Ukraina, Polen och Lettland, bör stödjas. Dessutom kunde medlemsländerna lämna in statliga klagomål om Ryssland till Europadomstolen senast den 16 september 2022, och FN:s generalförsamling kunde begära att den internationella domstolen undersöker möjligheten att begränsa Rysslands vetorätt i FN:s säkerhetsråd. I rekommendation 2231 (2022) ombeds ministerkommittén undersöka hur Europarådet kan bidra till inrättandet av en tillfällig tribunal och stödja denna i sin verksamhet, till exempel genom att erbjuda logistiskt eller tekniskt stöd. Organisationens expert- och monitoreringsorgan kan utarbeta anvisningar och expertrekommendationer inom ramen för sina befogenheter. Organisationen skulle dessutom kunna erbjuda teknisk hjälp och råd till Ukraina och de medlemsländer som utövar allmän jurisdiktion för att undersöka kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

I rapporten om *de humanitära konsekvenserna av intern och extern migration på grund av Rysslands anfall mot Ukraina* (dok. 15547) fördömer församlingen starkt Rysslands agerande i Ukraina, särskilt förflyttningen av över en miljon ukrainare till Ryssland. Krigets humanitära konsekvenser kommer att vara långtgående och har också en stark anknytning till Ukrainas infrastruktur. Länderna i EU och Europarådet får i resolution 2448 (2022) beröm för sina åtgärder och uppmanas att fortsätta stödja Ukraina och ukrainarna. Barn, kvinnor, minoriteter och andra sårbara grupper kräver särskild uppmärksamhet särskilt i asylprocessen, men

också i fråga om uppehållet. Samtidigt beklagar församlingen att asylsökande från andra länder inte behandlas på samma sätt som ukrainare. Integrationen måste stödjas, men också återkomsten. Bytet av krigsfångar måste inledas.

I rapporten om *Rysslands tilltagande aggression mot Ukraina* (dok. 15631) fördöms Rysslands alla åtgärder i Ukraina som brott mot folkrätten och som ett betydande hot mot internationell fred och säkerhet. Ryssland förklaras som en terroriststat. I resolution 2463 (2022) konstateras att olagliga folkomröstningar inte ska godkännas. Ukraina behöver stöd för återuppbyggnaden och krigsförbrytare måste ställas till svars. Församlingen uppmanar till inrättandet av en tillfällig tribunal för att krigsförbrytelseerna ska kunna utredas så snabbt som möjligt. Församlingen vill dessutom att Rysslands ansvar och stöd för Ukraina ska tas upp på det fjärde toppmötets agenda. Resolutionen innehåller krav på att Ryssland ska upphöra använda livsmedel, energi och kärnvapenhot som utpressningsmedel. Dessutom uppmanas alla organisationer att akta sig för situationer där Kreml försöker påverka via personer med rysk bakgrund som är anställda av Kreml.

Även rapporten om *hur kan man dra nytta av beslagtagna brottslig egendom* (dok. 15500) kompletterades med ett avsnitt om Rysslands anfallskrig. Samtidigt tog deltagarna i den offentliga diskussionen upp hur egendom beslagtogs av ryska oligarker och hur man därigenom skulle kunna stödja Ukraina. Församlingen konstaterar att för att medlemsländerna ska kunna dra nytta av beslagtagna brottslig egendom bör de inrätta en lämplig nationell institution med tillräckliga befogenheter. Dessutom borde de direkta brottsoffren vara föremål för kompensation. I resolution 2434 (2022) konstateras att polisens och domstolarnas resurser skulle kunna stärkas med hjälp av en del av den beslagtagna egendomen. Egendomen skulle kunna användas för sociala projekt, såsom skyddshem. Offentliga auktioner bör undvikas. Egendomen som beslagtogs av ryska oligarker skulle kunna användas för att hjälpa offren och flyktingarna i kriget i Ukraina och stödja återuppbyggnaden av landet. I rekommendation 2229 (2022) ombeds ministerkommittén utarbeta en rekommendation i ärendet.

I rapporten om *fortlöpande behov av att återställa de mänskliga rättigheterna och rättsstatsprincipen i Norra Kaukasien* (dok. 15544) konstateras att församlingen bör fortsätta följa upp situationen för de mänskliga rättigheterna i Ryssland och stödja det civila samhället i landet. Samtidigt konstateras att situationen i norra Kaukasus inte har förbättrats trots resolutioner och Europadomstolens domar. I resolution 2445 (2022) uppmanar församlingen Ryssland att omedelbart sluta förfölja jurister, journalister, medborgarorganisationer, människorättsförfvarare och sexuella minoriteter. Europadomstolens beslut och Europarådets rekommendationer måste implementeras och samarbete med kommittén mot tortyr inledas. Dessutom måste flickor och kvinnor skyddas mot våld i hemmet. Församlingen uppmanar organisationens medlems- och observatörländer att behandla asylansökningar från norra Kaukasus omsorgsfullt.

Flera åtstramningar av lagar har genomförts i Ryssland under de senaste åren, vilket lett till att allt fler människorättsförfvarare och oppositionsanhängare har fängslats. I rapporten om *rapporterade fall av politiska fångar i Ryssland* (dok. 15545) konstateras att många personer som hålls fängslade i Ryssland uppfyller församlingens kriterier för en politisk fånge. Förutom politiska motståndare fängslas även dissidenter, krimtatarer och Jehovas vittnen. I resolution 2446 (2022) påminner församlingen Ryssland om skyldigheten att följa internationella bestämmelser om en rättvis rättegång och om korrekta förhållanden för fångar. När det gäller krigsfångar måste man särskilt beakta Genèvekonventionerna. Europarådets medlemsländer bör överväga asyl för politiska fångar i Ryssland, avslå ryska begäranden om utlämnande samt utfärda sanktioner mot sådana aktörer som stöder fängslande av dissidenter. I rekommendation 2236 (2022) ombeds ministerkommittén publicera namnen på de representanter för myndigheter som har deltagit i olagliga fängslanden.

Församlingen har fördömt många av Rysslands åtgärder i samband med förgiftningen av oppositionspolitikern Aleksej Navalnyj och har krävt att han omedelbart frigges. I rapporten om *förgiftningen av Navalnyj*

(dok. 15434) beklagar församlingen situationen och uttrycker sin allvarliga oro över att Ryssland har varit ovilligt att samarbeta med rapportören och FN för att kunna utreda förgiftningsfallet på ett oberoende sätt. I resolution 2423 (2022) påminner församlingen Ryssland om Europadomstolens beslut där begränsningar av Navalnyjs och oppositionens verksamhet samt deras arrestering och fängelsedomar konstateras strida mot Europakonventionen. Man hänvisar också till Europadomstolens beslut den 16 februari 2021 där man kräver att Navalnyj frigges omedelbart. Flera internationella avtal förpliktar Ryssland att undersöka förgiftningen av Navalnyj och ställa de skyldiga straffrättsligt till svars. Utöver det måste Ryssland sluta utöva påtryckningar på oppositionen och medborgaraktivisterna.

Under berättelseåret har församlingen också behandlat nedskjutningen av flygplanet MH17. I berörda *rapport* (dok. 15563) konstateras att bevis visar att separatisterna avfyra en rysk Buk-robot mot MH17 ovanför östra Ukraina. Ryssland har förlängt och försvårat utredningen och lidandet för offrens anhöriga genom att blanda ihop olycksplatsen med förfalskade bevis. I resolution 2452 (2022) uppmanar församlingen Ryssland att samarbeta för att utreda olyckan och ställa de skyldiga till svars. Ryssland borde be offrens anhöriga om ursäkt. Nederländerna och de länder som hjälpt Nederländerna får beröm för sina egna undersökningar, men enligt rapporten skulle USA och Nato fortfarande kunna lämna ut sina egna radaruppgifter till olyckans utredare.

6. Uppföljning av medlemsåtaganden

Till församlingens viktigaste uppgifter hör att bevaka medlemsåtagandena. Att bli föremål för granskning har sedan 1995 varit ett villkor för varje land som vill bli medlem i Europarådet. Granskningen grundar sig på president Tarja Halonens initiativ. Arbetet sker bakom stängda dörrar i granskningsutskottet, som grundades 1997. De nuvarande länderna som granskas, dvs. Albanien, Armenien, Azerbajdzjan, Bosnien och Hercegovina, Georgien, Moldavien, Serbien, Turkiet, Ukraina och Ryssland, har funnits på utskottets dagordning i över 20 år. År 2020 beslutade man också granska Polen, när reformerna inom det makthavande partiet Lag och rättvisa konstaterades försvaga demokratin och rättsstatsprincipen. Ungern upplevde samma öde under berättelseåret, dvs. 2022. Bulgarien, Montenegro och Norra Makedonien är fortfarande föremål för så kallad efterhandsgranskning.

I rapporten om *granskningsutskottets årsberättelse* (doc. 15433) konstateras att uppföljningen av medlemsåtagandena har fortsatt trots pandemin. Det har gjorts framsteg i vissa länder, medan läget i andra har försämrats ytterligare. Granskningsutskottet har också följt utvecklingen i Nagorno-Karabach och fortsätter att uttrycka sin beredvillighet att söka en fredlig lösning på situationen. I resolution 2428 (2022) kommenterade församlingen demokratiutvecklingen i elva länder som var föremål för egentlig granskning, tre länder som var föremål för efterhandsgranskning samt tre länder som var föremål för periodisk granskning. Den tvååriga rapporteringsperioden är en utmaning för granskningsutskottet och många anser att den är för kort. Samtidigt är rapportörernas mandatperiod på fem år för lång och försvårar deras engagemang i uppgiften. Utskottet för procedurfrågor uppmanas se över och vid behov ändra bestämmelserna om rapportörernas mandatperioder och om rapporteringsperioderna.

6.1 Armenien

Uppföljningsrapporten om Armeniens medlemsåtaganden (dok. 15432), som utarbetats av Kimmo Kiljunen (SDP), ordförande för Finlands delegation, och Boriana Åberg, ordförande för Sveriges delegation, behandlades vid sessionen i januari. Den senaste rapporten är från 2011, men mellan rapporterna har flera rapporter om konflikten mellan Armenien och Azerbajdzjan behandlats. I rapporten för 2022 granskas Armeniens politiska utveckling med tanke på demokratin, de mänskliga rättigheterna och rättsstatsprincipen efter 2018.

I rapporten granskas bland annat yttrandefriheten, den institutionella situationen samt utmaningarna med reformerna av rättssystemet och domstolsväsendet. Armeniens regering, som bildades i februari 2019, prioriterade reformen av rättsväsendet och valsystemet samt bekämpningen av korruption och ett återställande av medborgarnas förtroende. Den inrikespolitiska utvecklingen och konflikten i Nagorno-Karabach har dock försvårat genomförandet av reformer som stöder demokratin. Det fredsavtal med Azerbajdzjan som Armeniens statsminister undertecknade i november 2020 ledde till demonstrationer och våldsamheter även inom parlamentet och slutligen till förtida parlamentsval i juni 2021.

I resolution 2427 (2022) berömmar församlingen Armenien för att den fredliga maktväxlingen 2018 ledde till många reformer som stöder demokratin och mänskliga rättigheter. Församlingen uppmanar Armenien att respektera villkoren i fredsavtalet och undvika spänningsskapande språkbruk gentemot Azerbajdzjan. Även människorättskommissionärens rekommendationer om humanitära och mänskliga rättigheter bör verkställas. Valfungerande val och reformer av vallagstiftningen är välkomna, även om de delvis är otillräckliga. Det inflammerade klimatet i de senaste valen och sammandrabbningar mellan regeringen och oppositionen understryker behovet av att reformera det politiska systemet och stärka jämställdheten och dialogen mellan olika grupper. Reformen av rättsväsendet måste fortsätta för att förtroendet ska återställas och korruptionen minska. Armenien bör dessutom avlägsna kriminaliseringen av ärekränkning och ingripa i hatretorik och desinformation. Granskningen av landet fortsätter.

6.2 Georgien

Rysslands anfall mot Ukraina väckte stor oro även i Georgien. Landet lämnade in sin ansökan om medlemskap i EU den 3 mars 2022. I juni 2022 konstaterade EU:s ministerråd att det är berett att bevilja Georgien kandidatstatus om Georgien behandlar och uppfyller vissa av kommissionens villkor. Församlingens granskning har ofta betraktats som en inkörsport till ett EU-medlemskap, som förbereder landet att uppfylla kraven. Georgien har varit föremål för granskning sedan 1999 och den senaste granskningsrapporten om *efterlevnad av medlemsåtaganden i Georgien* (dok. 15497) behandlades under berättelseåret. I rapporten konstateras att de politiska krafterna i Georgien bör prioritera folkets intressen framför snäva politiska intressen i syfte att stärka demokratin. Reformerna startar inifrån och de behövs.

En reform av valsystemet i Georgien behandlas i resolution 2438 (2022), där det konstateras att övergången till ett helt proportionellt valsätt 2024 förutsätter ändringar i lagstiftningen och även i praxisen för att medborgarnas förtroende för valförrättningen ska bevaras. Den parlamentariska kontrollen bör också stärkas. De saker som kräver korrigeringar gäller korruption, häktning, rättsväsendets oberoende och utnämningar av domare i högsta domstolen. Rättsväsendet får inte användas för politiska syften. Georgien förväntas stärka yttrandefriheten och skydda LHBTI-personer mot hatretorik och våld. Församlingen betonar Georgiens suveränitet och territoriella integritet och fördömer Rysslands agerande i regionen, såsom gällande "folkfördröningarna" i Abchazien och Sydossetien. Församlingen beslutar att fortsätta granskningen av Georgien, men påminner om att Georgien genom att implementera rekommendationerna i resolutionen skulle kunna övergå till efterhandsgranskning.

6.3 Turkiet

Turkiet är ett av Europarådets tidiga medlemsländer. Landet blev emellertid föremål för granskning 1996 när församlingen antog en rekommendation i frågan. År 2004 övergick Turkiet från egentlig granskning till efterhandsgranskning, men utsattes åter för granskning 2017, eftersom församlingen var orolig för den försämrade människorättssituationen efter statskuppen 2016. Rapporten om uppföljningen av Turkiets medlemsåtaganden godkändes 2021. Berättelseårets interimrapport om *respekt för åtaganden och skyldigheter i Turkiet* (dok. 15618) fokuserar på det kommande valet, rättsläget och implementeringen Europadomstolens beslut. Ministerkommittén beslutade inleda ett överträdelseförfarande för Turkiet efter att landet vägrat verkställa Europadomstolens beslut att befria Osman Kavala.

I resolution 2459 (2022) får Turkiet beröm för hur landet har försökt hitta en lösning på kriget mellan Ukraina och Ryssland. Församlingen konstaterar att hotet om terrorism i Turkiet är verkligt, men påminner om att metoderna för att bekämpa terrorismen måste vara förenliga med åtagandena om mänskliga rättigheter. Turkiet bör verkställa Europadomstolens beslut i ärendena Osman Kavala och Selahattin Demirtas. Ministerkommitténs överträdelseförfarande mot Turkiet är välkommet, eftersom undanlåtenhet att iakttä Europadomstolens domar försvagar hela människorättsystemets trovärdighet.

Rättssystemet i Turkiet måste reformeras, eftersom rätten till en rättvis rättegång uteblir och förhållandena i fängelserna är oroväckande. Rättsväsendets oberoende måste också garanteras. Oppositionspartier och oppositionspolitiker behandlas tvivelaktigt i landet. Den nya vallagen godkändes utan konsultation och gynnar traditionella partier. Vallagen bör ändras i enlighet med Venedigkommissionens rekommendationer. Yttrande- och mediefriheten måste också stärkas och mänskliga rättigheter får inte kränkas i kampen mot terrorism. Grundlagsreformerna 2017 har allvarligt försvagat demokratin i Turkiet och därför fortsätter granskningsprocessen.

6.4 Ungern

Ungern var ordförande för Europarådet från maj till november 2021. Därefter ordnades parlamentsval våren 2022. Av dessa orsaker fördröjdes rapporten om uppföljningen av Ungerns medlemskapsskyldigheter från den normala tidtabellen. Ungern anslöt sig till Europarådet 1990 och blev därför inte föremål för

granskning. Församlingen har dock noggrant följt utvecklingen i landet sedan 2013, då Fidesz-partiet, som sitter vid makten, började genomföra reformer som avsevärt försvagade rättsstaten. Venedigkommissionen har också varit bekymrad över utvecklingen i Ungern och gett flera rekommendationer om lagreformer. Församlingens presidium beslutade redan 2019 att utarbeta en rapport om situationen i Ungern, men denna behandlades först i oktober 2022.

I rapporten om *respekt för Europarådets medlemsåtaganden i Ungern* (dok. 15619) beslutar församlingen att utsätta Ungern för granskning, eftersom den oroväckande utvecklingen i landet har försvagat rättsstaten och demokratin. Eftersom Fidesz-partiet har mer än två tredjedelars majoritet i parlamentet, kan det förankra sin egen makt i landets politiska organ och rättssystem. Församlingen påminner i sin resolution 2460 (2022) om att man i sådana situationer borde vara särskilt försiktig och att alla reformer borde göras i god tro och med tanke på de demokratiska institutionernas funktion. Ungern borde därför beakta Venedigkommissionens rekommendationer om rättvisa val, eftersom reformerna som genomfördes med brådska före valet 2022 gynnar det sittande maktpartiet. Även om landets rättssystem fungerar effektivt måste det vidareutvecklas i en öppnare och mångsidigare riktning. Övervakningen av medborgarna med Pegasus-programmet måste upphöra och mediernas spelrum får inte inskränkas genom lagstiftning och strängare domar. Det dominerande partiets långvariga envælde har försvagat en fungerande tredelning av makten i Ungern.

6.5 Periodiska rapporter som gäller andra länder

Granskningsutskottet övervakar också de medlemsländer som inte omfattas av granskningarna. Under berättelseåret behandlades Malta och Rumänien. I rapporten om *Maltas efterlevnad av medlemskraven* (dok. 15546) konstateras att mordet på journalisten Daphne Caruana Galizia avslöjade problem i rättsstatsprincipen och rättsväsendets oberoende. Arbetet med att reformera Maltas konstitutionella system är därför välkommet. För att säkerställa den parlamentariska kontrollen föreslås i resolution 2451 (2022) en totalreform av parlamentet där ledamöternas bisysslor begränsas och en övergång till heltidsarbete genomförs. Det har skett förbättringar i domarutnämningarna, men statsministern har fortfarande stor makt, vilket försvagar statsförvaltningens oberoende. Malta måste öka sina insatser för att utrota korruptionen, ingripa i attacker mot journalister och främja jämställdhet.

I rapporten om *respekt för Europarådets medlemsåtaganden i Rumänien* (dok. 15617) får landet en uppmaning att fortsätta reformen av rättsväsendet i enlighet med målen för 2022–2025. I resolution 2466 (2022) uppmanas Rumänien att beakta rekommendationerna från Venedigkommissionen och antikorrupsionsorganet Greco i lagberedningsarbetet och säkerställa omfattande konsultationsprocesser. Den nationella antikorrupsionsmyndigheten måste garanteras tillräckliga resurser. Fullständig öppenhet behövs om ägarrelationer till medier och trakasserier mot journalister måste utredas. Minoriteternas rättigheter måste också förbättras. Uppföljningen av situationen i landet fortsätter med periodiska rapporter.

7. Förbindelser med länder utanför organisationen

Rysslands anfallskrig mot Ukraina påverkade också den parlamentariska församlingens relationer till utomstående länder. Man beslutade att frysa det långvariga samarbetet mellan Europarådet och Belarus. Samtidigt beslutade man att stärka rättigheterna för representanter för Kosovo (som ansöker om medlemskap i organisationen) att delta i församlingens sessioner. Församlingen behandlade också programmet för demokratipartnerskap (*Partner for Democracy*), som inrättades 2009. Under berättelseåret sammanställdes utvärderingsrapporterna om Jordanien och Kirgizistan. Politiska utskottet har dessutom utvärderat hur väl programmet för demokratiskt partnerskap fungerar; församlingen torde få utvärderingens rapport för behandling 2023.

7.1 Kosovo

Kosovo meddelade i början av 2022 att landet har för avsikt att ansöka om medlemskap i Europarådet. Kosovo lämnade sin officiella ansökan om medlemskap till ministerkommittén den 12 maj 2022. Behandlingen av ärendet har varit långsam, eftersom alla medlemsländer i organisationen inte har erkänt Kosovo som en självständig stat. Församlingen har framfört önskemål om att medlemskapsansökan tas upp på agendan för det fjärde toppmötet 2023.

Kosovo har haft rätt att delta i församlingens sessioner utan yttranderätt sedan 2017. Med anledning av coronapandemin fick Kosovos delegation också egna platser i kammaren. Församlingens presidium beslutade på förslag av ordförande Tiny Kox att ge Kosovo yttranderätt vid sessionen i juni i samband med rapporten om situationen på västra Balkan. Presidiet beslutade vid sessionen i september att permanent bevilja Kosovo yttranderätt från och med sessionen i oktober.

7.2 Belarus

Belarus är inte medlem i Europarådet, men organisationen har länge samarbetat med landet. Församlingen har bland annat deltagit i valobservationer. Den försämrade situationen för de mänskliga rättigheterna i Belarus lyftes starkt fram ifjol. Kimmo Kiljunen (sd), ordförande för Finlands delegation, har i det politiska utskottet berett en rapport om *främjande av en nationell politisk reform i Belarus*. Kiljunen träffade många personer från oppositionen i Belarus i samband med att rapporten utarbetades.

I sitt yttrande om att Ryssland skulle uteslutas från Europarådet föreslog församlingen också att organisationens förbindelser med Belarus skulle frysas. Ett samarbete med Belarus ansågs inte längre vara möjligt eftersom landet ansågs ha möjliggjort Rysslands anfall mot Ukraina. Vid sitt sammanträde 17.3.2022 beslutade ministerkommittén att frysa organisationens relationer till Belarus. Samtidigt betonades dock att man stärker förbindelserna med det civila samhället.

I den högnivåpanel som ordnades i samband med plenarsessionen i juni deltog också den belarusiska oppositionsledaren Svjatlana Tsjichanoŭskaja. Under paneldebatten diskuterades frågan om vilka konkreta åtgärder som skulle kunna vidtas för att stärka förbindelserna mellan Europarådet och oppositionen i Belarus. Diskussionen konkretiserades i september när ministerkommittén beslutade ordna regelbundna möten med Tsjichanoŭskaja och landets övriga representanter för den demokratiska oppositionen. En så kallad kontaktgrupp (Contact Group) inrättades, vars verksamhet leds av tjänstemän.

7.3 Jordanien

Jordanien beviljades församlingens demokratipartnerskap 2016. I och med partnerskapet förband sig Jordanien att respektera Europarådets värderingar och att utveckla sitt samhälle i enlighet med dessa värderingar. I den andra uppföljningsrapporten om *utvärdering av demokratipartnerskapet med Jordanien* (dok. 15649) ger församlingen positiv respons på hur landet ordnade sitt parlamentsval i en svår flyktingsituation och efter sviterna av pandemin. Den nya lagen som stärker barnens rättigheter får beröm i resolution 2469 (2022). Däremot utgör jämställdheten mellan kvinnor och män alltjämt en utmaning. Partisystemet är ännu

i sin linda och bör vidareutvecklas. Församlingen riktar kritik mot Jordaniens frekventa användning av häktning samt mot att landet fortfarande tillämpar dödsstraff. Genomförandet av åtagandena förutsätter samarbete mellan parlamentet och regeringen.

7.4 Kirgizistan

Kirgizistan har varit församlingens demokratipartner sedan 2014. Under berättelseåret behandlades rapporten om *omvärdering av det kirgizistanska parlamentets ställning som demokratipartner* (dok. 15526). I rapporten konstateras att trots sin ställning som demokratipartner har Kirgizistan inte genomfört nödvändiga demokratiska reformer under sina åtta år av partnerskap. Kirgizistan har inte heller antagit Europarådets konventioner. Den inrikespolitiska krisen 2020 klargjorde att landet måste reformeras. Rapporterna om åtskilliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna är oroväckande. I resolution 2454 (2022) uttrycker församlingen sin vilja att fortsätta partnerskapet med Kirgizistan. Det förutsätter emellertid att det nyvalda parlamentet respekterar de mänskliga rättigheterna, verkställer villkoren i partnerskapsavtalet snarast, samt arbetar för att Europarådets konventioner godkänns och ratificeras i samarbete med regeringen. Kirgizistan förväntas också delta fullt ut i församlingens arbete, och rapportera hur reformerna framskrider. Myndigheterna i Kirgizistan bör samarbeta med Venedigkommissionen. Landet bör också å det snaraste ansluta sig till FN:s konvention om skydd för alla människor mot påtvingat försvinnande, sluta utöva påtryckningar på medierna samt stödja det civila samhällets verksamhet.

FINLANDS DELEGATION I EUROPARÅDET 2022

ORDFÖRANDE

Kimmo KILJUNEN (SDP)

VICE ORDFÖRARE

Anne-Mari VIROLAINEN (Saml)

MEDLEMMAR

Tarja FILATOV (SDP)

Petri HONKONEN (C)
fram till 29.4.2022

Hilikka KEMPPI (C)
från ersättare
till ordinarie medlem
3.5.2022

Minna REIJONEN (Sannf)

SUPPLEANTER

Inka HOPSU
(Gröna)

Mikko KINNUNEN Mai KIVELÄ (VF)
(C) fr.om. 3.5.2022

Mika NIIKKO (Sannf)

Elina Valtonen (Saml)

SEKRETARIAT

Gunilla CARLANDER, råd för internationella ärenden,
delegationens sekreterare fram till 31.10.2022

Maria FAGERHOLM, råd för internationella ärenden, delegationens biträdande sekreterare fram till
21.11.2022, delegationens sekreterare från 21.11.2022

Marjo RANTASOLA, sekreterare vid internationella avdelningen, delegationens assistent fram till 1.9.2022

Katja NOLVI, sekreterare vid internationella avdelningen, delegationens assistent 1.9–30.11.2022

Katariina HUHTA, sekreterare vid internationella avdelningen, delegationens assistent från 1.12.2022

BILAGA 2

FINLANDS DELEGATION I EUROPARÅDET
REPRESENTATION I UTSKOTT 2022

STÄNDIGA UTSKOTTET <i>STANDING COMMITTEE</i>	Kimmo KILJUNEN, medlem Anne-Mari VIROLAINEN, ersättare
POLITISKA UTSKOTTET <i>COMMITTEE ON POLITICAL AFFAIRS AND DEMOCRACY</i>	Kimmo KILJUNEN, medlem Anne-Mari VIROLAINEN, ersättare
Underutskottet för Mellanöstern <i>Sub-Committee on the Middle East and the Arab World</i>	Anne-Mari VIROLAINEN, medlem
Underutskottet för Europarådets yttre förbindelser <i>Sub-Committee on External Relations</i>	Kimmo KILJUNEN, medlem
Underskottet för demokrati <i>Sub-Committee on Democracy</i>	Kimmo KILJUNEN, medlem
UTSKOTTET FÖR JURIDISKA FRÅGOR OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER <i>COMMITTEE ON LEGAL AFFAIRS AND HUMAN RIGHTS</i>	Hilkka KEMPPI, medlem Elina VALTONEN, ersättare
Underutskottet för mänskliga rättigheter <i>Sub-Committee on Human Rights</i>	Elina VALTONEN, medlem
Underutskottet för frågor om verkställande av Europadomstolens avgöranden <i>Sub-Committee on the Implementation of Judgments of the European Court of Human Rights</i>	Hilkka KEMPPI, medlem
Underutskottet för artificiell intelligens och mänskliga rättigheter <i>Sub-Committee on Artificial Intelligence and Human Rights</i>	Elina VALTONEN, medlem
UTSKOTTET FÖR SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSFRÅGOR OCH HÅLLBAR UTVECKLING <i>COMMITTEE ON SOCIAL AFFAIRS, HEALTH AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT</i>	Minna REIJONEN, medlem Tarja FILATOV, ersättare
Underutskottet för den europeiska sociala stadgan <i>Sub-Committee on the European Social Charter</i>	-
Underutskottet för folkhälsa och hållbar utveckling <i>Sub-Committee on Public Health and Sustainable Development</i>	Minna REIJONEN, medlem
Underutskottet för barnfrågor <i>Sub-Committee on Children</i>	Tarja FILATOV, medlem
Underutskottet för Europapriset <i>Sub-Committee on the Europe Prize</i>	Minna REIJONEN, medlem
UTSKOTTET FÖR MIGRATION, FLYKTINGAR OCH FÖRDRIVNA PERSONER	Anne-Mari VIROLAINEN, medlem Mika NIIKKO, ersättare

<i>COMMITTEE ON MIGRATION, REFUGEES AND DISPLACED PERSONS</i>	
Underutskottet för flyktingbarn, invandrarbarn och unga <i>Sub-Committee on Refugee and Migrant Children and Young People</i>	-
Underutskottet för diaspora och integration <i>Sub-Committee on Diasporas and Integration</i>	-
Underutskottet för människohandel och smuggling av migranter <i>Sub-Committee on Migrant Smuggling and Trafficking in Human Beings</i>	-
UTSKOTTET FÖR KULTUR, VETENSKAP, UTBILDNING OCH MEDIA <i>COMMITTEE ON CULTURE, SCIENCE, EDUCATION AND MEDIA</i>	Inka HOPUSU, medlem Mikko KINNUNEN, ersättare
Underutskottet för kulturell mångfald och kulturarv <i>Sub-Committee on Culture, Diversity and Heritage</i>	-
Underutskottet för medier och informationssamhället <i>Sub-Committee on Media and Information Society</i>	Inka HOPUSU, medlem Mikko KINNUNEN, ersättare
Underutskottet för utbildning, ungdom och sport <i>Sub-Committee on Education, Youth and Sport</i>	Mikko KINNUNEN, medlem Inka HOPUSU, ersättare
UTSKOTTET FÖR JÄMSTÄLLDHET OCH ICKE-DISKRIMINERING <i>COMMITTEE ON EQUALITY AND NON-DISCRIMINATION</i>	Tarja FILATOV, medlem Mai KIVELÄ, ersättare
Underutskottet för minoriteters rättigheter <i>Sub-Committee on Rights of Minorities</i>	Tarja FILATOV, medlem
Underutskottet för funktionshinder, flerfaldig och intersektionell diskriminering <i>Sub-Committee on Disability, Multiple and Intersectional Discrimination</i>	Mai KIVELÄ, medlem
Underutskottet för jämställdhet mellan könen <i>Sub-Committee on Gender Equality</i>	Tarja FILATOV, medlem
UTSKOTTET FÖR VAL AV DOMARE TILL EUROPADOMSTOLEN <i>COMMITTEE ON THE ELECTION OF JUDGES TO THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS</i>	-
UTSKOTTET FÖR PROCEDURFRÅGOR <i>COMMITTEE ON RULES OF PROCEDURE AND IMMUNITIES</i>	-
UTSKOTTET FÖR GRANSKNING AV MEDLEMSLÄNDERNAS UPPFYL- LANDE AV SINA ÅTAGANDEN (GRANSKNINGSUTSKOTTET) <i>COMMITTEE ON HONOURING OF OBLIGATIONS AND COMMITMENTS BY MEMBER STATES</i>	Kimmo KILJUNEN (SOC), medlem
Underutskottet för konflikter mellan medlemsstater <i>Sub-Committee on Conflicts between Council of Europe Member States</i>	-
PRESIDIET <i>BUREAU</i>	<i>Församlingens ordförande och vice ordförande, ordförande för de politiska grupperna och för utskotten</i> Kimmo KILJUNEN, medlem

DOKUMENT GODKÄNDA AV EUROPARÅDETS PARLAMENTARISKA FÖRSAMLING 2022

3.1 Resolutioner

En resolution avser dels ett beslut av församlingen i en fråga som församlingen är behörig att genomföra, dels en ståndpunkt som församlingen företräder och ensam är ansvarig för.

Resolution 2414 (2022)	Barnets rätt att bli hörd: barnets delaktighet, en grund för demokratiska samhällen (dok. 15435)
Resolution 2415 (2022)	Overksamhet i bekämpningen av klimatförändringen: kränkning av barnets rättigheter (dok. 15436)
Resolution 2416 (2022)	EU:s nya migrations- och asylpakt: människorättsperspektivet (dok. 15438)
Resolution 2417 (2022)	Bekämpningen av det ökade hatet mot LHBTI-personer i Europa (dok. 15425)
Resolution 2418 (2022)	Antagliga kränkningar av LHBTI-personer i södra Kaukasien (dok. 15429)
Resolution 2419 (2022)	Medias roll under en krisen (dok. 15437)
Resolution 2420 (2022)	Förvaltning inom fotboll: affärsverksamhet och värderingar (dok. 14530)
Resolution 2421 (2022)	Medias roll under en kris (dok. 15426)
Resolution 2422 (2022)	Bestridande av ryska fullmakter på sakgrund (dok. 15443)
Resolution 2423 (2022)	Förgiftningen av Navalnyj (dok. 15434)
Resolution 2424 (2022)	Bekämpning av covid-19 med folkhälsomedel (dok. 15444)
Resolution 2425 (2022)	Förhindrande av ofrivilliga försvinnanden inom Europarådets område (dok. 15431)
Resolution 2426 (2022)	Observatorium för historieundervisning i Europa (dok. 15423)
Resolution 2427 (2022)	Uppföljningsrapport om Armeniens medlemsåtaganden (dok. 15432)
Resolution 2428 (2022)	Granskningsutskottets årsberättelse (dok. 15433)
Resolution 2429 (2022)	Åtgärder för att skydda barn mot pornografiskt material (dok. 15494)
Resolution 2430 (2022)	Från Lissabonfördraget framåt: stärkande av Europarådets och EU:s strategiska relation (dok. 15495)
Resolution 2431 (2022)	Förhindrande av institutionalisering av personer med funktionsnedsättning (dok. 15496)
Resolution 2432 (2022)	Bekämpning av diskriminering på grund av social härkomst (dok. 15499)
Resolution 2433 (2022)	Följder av Rysslands fortsatta angrepp på Ukraina: Europarådets roll och svar (dok. 15506)
Resolution 2434 (2022)	Hur kan man dra nytta av beslagtagna brottslig egendom? (dok. 15500)
Resolution 2435 (2022)	Bekämpning och förebyggande av överdriven och orättmätig användning av maktmedel inom polisverksamheten (dok. 15498)
Resolution 2436 (2022)	Rysslands anfall mot Ukraina: säkerställande av ansvarsskyldighet vid allvarliga kränkningar av humanitär rätt och andra internationella brott (dok. 15510)
Resolution 2437 (2022)	Tryggande och främjande av verklig demokrati i Europa (dok. 15486)
Resolution 2438 (2022)	Efterlevnad av medlemsåtaganden i Georgien (dok. 15497)
Resolution 2439 (2022)	Möjlighet att göra abort i Europa: förhindrande av "pro-choice"-trakasserier (dok. 15459)

Resolution 2440 (2022)	Integrering av könsperspektivet i invandringspolitiken (dok. 15456)
Resolution 2441 (2022)	Receptläkemedelsberoende (dok. 15454)
Resolution 2442 (2022)	Avlägsnande av extrem barnfattigdom i Europa: en internationell och moralisk plikt (dok. 15524)
Resolution 2443 (2022)	De politiska partiernas roll i främjandet av mångfald och deltagande: nytt fördrag om ett samhälle utan rasism (dok. 15535)
Resolution 2444 (2022)	Nya säkerhetsutmaningar i Europa: Europarådets roll (dok. 15541)
Resolution 2445 (2022)	Fortlöpande behov av att återställa de mänskliga rättigheterna och rättsstatsprincipen i Norra Kaukasien (dok. 15544)
Resolution 2446 (2022)	Rapporterade fall av politiska fångar i Ryssland (doc. 15545)
Resolution 2447 (2022)	Förebyggande och bekämpning av antisemitism i Europa (dok. 15539)
Resolution 2448 (2022)	De humanitära konsekvenserna av intern och extern migration på grund av Rysslands anfall mot Ukraina (dok. 15547)
Resolution 2449 (2022)	Skydd och alternativ omsorg av flykting- och invandrarbarn som anlänt ensamma och som skilts från sina föräldrar (dok. 15548)
Resolution 2450 (2022)	Rättvisa och trygghet för kvinnor som deltar i fredsmedling (dok. 15525)
Resolution 2451 (2022)	Maltas efterlevnad av medlemskraven (dok. 15546)
Resolution 2452 (2022)	Säkerställande av ansvaret hos dem som gjorde sig skyldiga till nedskjutningen av flygplanet MH-17 (dok. 15563)
Resolution 2453 (2022)	Övervakning av webbkommunikation: ett hot mot mediernas mångfald, informationsfrihet och mänsklighet (dok. 15537)
Resolution 2454 (2022)	Omvärdering av det kirgizistanska parlamentets ställning som demokratipartner (dok. 15526)
Resolution 2455 (2022)	Bekämpning av sjukdomar som förhindras med vaccin genom högklassiga tjänster och genom att bryta ner myter som framkallar vaccinstånd (dok. 15542)
Resolution 2456 (2022)	Stöd för det europeiska perspektivet på västra Balkan (dok. 15609)
Resolution 2457 (2022)	Bekämpning av islamofobi och muslimfientlighet och ökad medvetenhet om ämnet (dok. 15616)
Resolution 2458 (2022)	Missbruk av Schengens informationssystem på politiska grunder i Europarådets medlemsländer (dok. 15600)
Resolution 2459 (2022)	Respekt för åtaganden och skyldigheter i Turkiet (dok. 15618)
Resolution 2460 (2022)	Respekt för Europarådets medlemsåtaganden i Ungern (dok. 15619)
Resolution 2461 (2022)	Trygga tredjeländer för asylsökande (dok. 15592)
Resolution 2462 (2022)	Förhindrande av inresa på land och till sjöss: olagliga åtgärder vid migrationshantering (dok. 15604)
Resolution 2463 (2022)	Rysslands tilltagande aggression mot Ukraina (dok. 15631)
Resolution 2464 (2022)	Brexits inverkan på de mänskliga rättigheterna i Irland (dok. 15615)
Resolution 2465 (2022)	Kampen för rättvisa – avskaffande av diskriminering av kvinnor i idrottsvärlden (dok. 15611)
Resolution 2466 (2022)	Respekt för Europarådets medlemsåtaganden i Rumänien (dok. 15617)
Resolution 2467 (2022)	Framtidens arbete är här – översyn av arbetsrätter (dok. 15620)
Resolution 2468 (2022)	Förebyggande av vaccindiskriminering (dok. 15608)
Resolution 2469 (2022)	Utvärdering av demokratipartnerskapet med Jordanien (dok. 15649)
Resolution 2470 (2022)	Skydd av demokratins strukturer i vid en hälsokris (dok. 15650)
Resolution 2471 (2022)	Covid-19-pandemins inverkan på det civila samhällets tillstånd och verksamhet (dok. 15654)
Resolution 2472 (2022)	Covid-19-pandemins inverkan på antalet fångar i Europa (dok. 15652)
Resolution 2473 (2022)	Ett stärkande av Europarådets roll som hörnsten i den europeiska politiska strukturen (dok. 15651)
Resolution 2474 (2022)	Säkerställande av säkra leveranskedjor för läkemedel (dok. 15653)

3.2 Rekommendationer

Med rekommendation avses ett förslag som församlingen lägger fram inför ministerkommittén och vars genomförande inte hör till församlingen utan till medlemsländernas regeringar.

Rekommendation 2218 (2022)	Barnets rätt att bli hörd: barnets delaktighet, en grund för demokratiska samhällen (dok. 15435)
Rekommendation 2219 (2022)	Översamhet i bekämpningen av klimatförändringen: kränkning av barnets rättigheter (dok. 15436)
Rekommendation 2220 (2022)	Bekämpningen av det ökade hatet mot LHBTI-personer i Europa (dok. 15425)
Rekommendation 2221 (2022)	Förvaltning inom fotboll: affärsverksamhet och värderingar (dok. 14530)
Rekommendation 2222 (2022)	Bekämpning av covid-19 med folkhälsomedel (dok. 15444)
Rekommendation 2223 (2022)	Förhindrande av ofrivilliga försvinnanden inom Europarådets område (dok. 15431)
Rekommendation 2224 (2022)	Observatorium för historieundervisning i Europa (dok. 15423)
Rekommendation 2225 (2022)	Åtgärder för att skydda barn mot pornografiskt material (dok. 15494)
Rekommendation 2226 (2022)	Från Lissabonfördraget framåt: stärkande av Europarådets och EU:s strategiska relation (dok. 15495)
Rekommendation 2227 (2022)	Förhindrande av institutionalisering av personer med funktionsnedsättning (dok. 15496)
Rekommendation 2228 (2022)	Följder av Rysslands fortsatta angrepp på Ukraina: Europarådets roll och svar (dok. 15506)
Rekommendation 2229 (2022)	Hur kan man dra nytta av beslagtagna brottslig egendom? (dok. 15500)
Rekommendation 2230 (2022)	Bekämpning och förebyggande av överdriven och orättmätig användning av maktmedel inom polisverksamheten (dok. 15498)
Rekommendation 2231 (2022)	Rysslands anfall mot Ukraina: säkerställande av ansvarsskyldighet vid allvarliga kränkningar av humanitär rätt och andra internationella brott (dok. 15510)
Rekommendation 2232 (2022)	Tryggande och främjande av verklig demokrati i Europa (dok. 15486)
Rekommendation 2233 (2022)	Receptläkemedelsberoende (dok. 15454)
Rekommendation 2234 (2022)	Avlägsnande av extrem barnfattigdom i Europa: en internationell och moralisk plikt (dok. 15524)
Rekommendation 2235 (2022)	Nya säkerhetsutmaningar i Europa: Europarådets roll (dok. 15541)
Rekommendation 2236 (2022)	Rapporterade fall av politiska fångar i Ryssland (doc. 15545)
Rekommendation 2237 (2022)	Stöd för det europeiska perspektivet på västra Balkan (dok. 15609)
Rekommendation 2238 (2022)	Trygga tredjeländer för asylsökande (dok. 15592)
Rekommendation 2239 (2022)	Framtidens arbete är här – översyn av arbetsrätter (dok. 15620)
Rekommendation 2240 (2022)	Förebyggande av vaccindiskriminering (dok. 15608)
Rekommendation 2241 (2022)	Covid-19-pandemins inverkan på det civila samhällets tillstånd och verksamhet (dok. 15654)
Rekommendation 2242 (2022)	Covid-19-pandemins inverkan på antalet fångar i Europa (dok. 15652)
Rekommendation 2243 (2022)	Säkerställande av säkra leveranskedjor för läkemedel (dok. 15653)

3.3 Yttranden

Yttrande 300 (2022) om följderna av Rysslands anfallskrig mot Ukraina (dok. 15477)

GÄSTTALARE VID EUROPARÅDETS PARLAMENTARISKA FÖRSAMLING OCH STÄNDIGA UTSKOTTES SÄRSKILDA GÄSTER 2022

Statliga gäster

Željko KOMŠIĆ, ordförande i presidentrådet i Bosnien och Hercegovina	25.1.2022
Benedetto DELLA VEDOVA, understatssekreterare vid Italiens utrikesministerium*	25.1.2022
Sergio MATTARELLA, Italiens president	27.4.2022
Luigi Di MAIO, Italiens utrikesminister*	28.4.2022
Denys SHMYHAL, Ukrainas premiärminister	14.3.2022
Volodymyr ZELENSKY, Ukrainas president	14.3.2022
Benedetto DELLA VEDOVA, understatssekreterare vid Italiens utrikesministerium*	14.3.2022
Simon Coveney, Irlands utrikes- och försvarsminister*	21.6.2022
Katerina SAKELLAROPOULOU, Greklands president	22.6.2022
Willem-Alexander, kung av Nederländerna	23.6.2022
Ignazio CASSIS, Schweiz förbundsresident	10.10.2022
Michael D. HIGGINGS, Irlands president	11.10.2022
Thomas BYRNE, Irlands Europaminister	12.10.2022
Edi RAMA, Albanien premiärminister	12.10.2022
Volodymyr ZELENSKY, Ukrainas president	13.10.2022

*Ministerkommitténs ordförande

Företrädare för internationella organisationer och det civila samhället

Ylva JOHANSSON, EU:s kommissionär för inrikesfrågor	24.1.2022
Helena DALLI, EU:s kommissionär för jämställdhetsfrågor	25.1.2022
Giovanni INFANTINO, ordförande för FIFA	26.1.2022
Ute STEYER, rabbin i Stora synagogan i Stockholm	22.6.2022

BILAGA 5

EUROPARÅDETS MEDLEMSSTATER

Stiftande medlemmar (1949)

Belgien	25.1.2001	Armenien
Danmark	25.1.2001	Azerbajdzjan
Frankrike	24.4.2002	Bosnien och Hercegovina
Irland	3.4.2003	Serbien
Italien	6.10.2004	Monaco
Norge	6.6.2006	Serbien
Luxemburg	11.5.2007	Montenegro
Nederländerna		
Sverige		
Storbritannien		

OBSERVATÖRER VID MINISTERKOMITTÉN

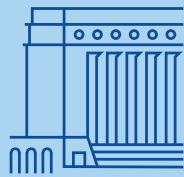
9.8.1949	Grekland	7.3.1970	Heliga stolen
7.3.1950	Island	10.1.1996	USA
13.4.1950	Turkiet	29.5.1996	Kanada
13.7.1950	Tyskland	20.11.1996	Japan
16.4.1956	Österrike	1.12.1999	Mexiko
24.5.1961	Cypern		
6.5.1963	Schweiz		
29.4.1965	Malta		
22.9.1976	Portugal		
24.11.1977	Spanien		
23.11.1978	Liechtenstein	2.12.1957	Israel
16.11.1988	San Marino	28.5.1997	Kanada
5.5.1989	Finland	4.11.1999	Mexiko
6.11.1990	Ungern		
26.11.1991	Polen		
7.5.1992	Bulgarien		
14.5.1993	Estland		
14.5.1993	Litauen		
14.5.1993	Slovenien		
30.6.1993	Tjeckien		
30.6.1993	Slovakien		
7.10.1993	Rumänien		
10.11.1994	Andorra		
10.2.1995	Lettland		
13.7.1995	Albanien		
13.7.1995	Moldavien		
9.11.1995	Ukraina		
9.11.1995	Makedonien		
28.2.1996	Ryssland, utträde 16.3.2022		
6.11.1996	Kroatien		
27.4.1999	Georgien		

OBSERVATÖRER VID PARLAMENTARISKA FÖRSAMLINGEN

2.12.1957	Israel
28.5.1997	Kanada
4.11.1999	Mexiko

Finlands delegation i Europarådet
FIN-00102 Riksdagen
tfn +358 9 4321
www.riksdagen.fi
fornamn.efternamn@riksdagen.fi

Europarådets parlamentariska församling
Parliamentary Assembly of the Council of Europe
F-67075 Strasbourg
assembly.coe.int
www.coe.int

EDUSKUNTA
RIKSDAGEN